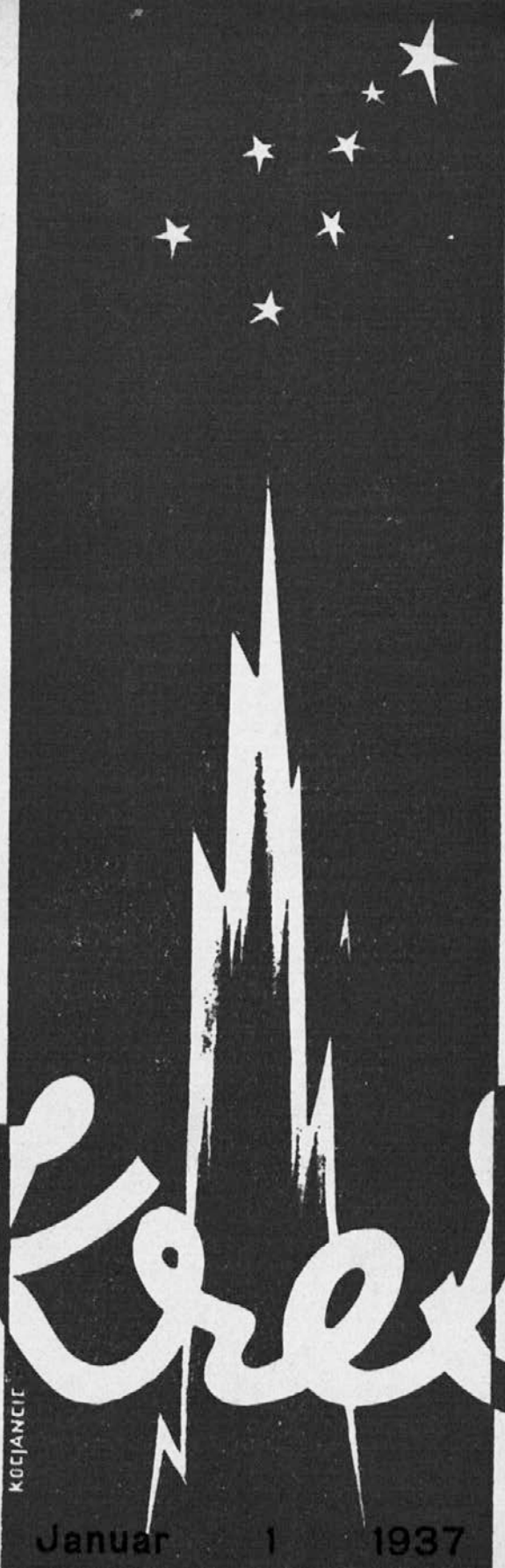

Poštšina plačana
v gotovini

Oddajna pošta
Domžale

Kres

KOČJANCE

Januar 1 1937

»KRES«. Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijska tiskarna, Groblje-Domžale (predstavnik Jožko Godina, Groblje-Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc. — Za uredništvo odgovarja Jožko Godina, Groblje-Domžale.

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijska tiskarna, Groblje-Domžale. Čekovni račun: Misijska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730.

NAROČNINA: Din 20 (skupno Din 18).

ŽETEV

Po Stiju Streuvelsu K. V.

(Nadaljevanje.)

Rommelaere je prav na široko raztegnil harmoniko, da je prešerno zavriskala, in žančji so bili dobre volje: oj, vince, vince rumeno. Živijo dobre vince! Vso svojo srečo, velike srebrne tolarje so nosili v mošnjčkih v nedrjih.

Mislili so, da veselju ne more biti ne konca ne kraja. S polnimi kozarci so hodili okrog miz in zadovoljni pili bratovščino z drugimi žančji, ki so tudi slavili svoj povratek. Povsod so odmevale njihove pesmi in žvenket kozarcev. Vsi ljudje so bili njihovi dobri prijatelji. »Hej, krčmar, natoči do vrha čaše! Vsakdo je moral piti na njihovo zdravje.

»Trčite korajžno, da se bodo zdobile čaše. Koliko smo dolžni? Tu imaš denar, mar hočeš še več? Danes smo premožnejši kot sam cesar, čujte, kako rožljajo srebrniki.«

»Požeto je, požeto je, prelepo zlato žito vse.«

Hodili so po cesti in hiše, mimo katerih je vodila, so se pričele vrtni v kolobarju in vsi ljudje, ki so jih srečavali, so se opotekali.

Pozno v noč so se domislili, da se morajo vrniti na pristavo. Trdno so oklepali drug drugega čez rame, nagibali glave vznak in visoko dvigali noge ter pribijali s težkimi čevlji po tleh, kot bi hoteli zdobiti vse kamenje.

»Mi smo zvesti pobratimi« — je prepevala prva gruča.

»Smo korajžni žančji vsi, tudi smrt se nas boji. Če na glas prepevamo in veselo vriskamo tudi smrt se nas boji, smo korajžni žančji vsi.«

Tako je odmevalo z druge strani, zadaj pa je na stranski stezi tulila zakasnela gruča.

»Požeto je, požeto je...

Med vse to kričanje in prepevanje pa je hrščeče silila Rommelaerova harmonika.

Doma so komaj našli svoja ležišča. Izmučeni in pijani so se zvalili v slamo. Iz hripavega grla se je še tu in tam izvil glas, in potem so se še brcali in rili z rokami in nogami, dokler niso pospali.

To je bila poslednja noč v temnem seniku, v tuji deželi! Jutri

bodo na potu in pojutrnjem doma — tako se je pletlo v pijani glavi. Nekdo je tam v kotu poizkušal zapeti neko pesem, toda Wies ni mogel dognati, katere pesem je to in slednjič se je pogreznil v črno noč.

Nad pristavo in vso pokrajino je ždel čista tišina in vse je bilo zavito v mir in temo: vse je spalo.

Prešlo je precej časa in Wies je zasanjal: ležal je in bdel z odprtimi očmi in zdelo se mu je, da sliši, kako se mu bližajo koraki. Hotel si je to izbiti iz glave, dokler ni razločno slišal, kako je zašumela slama ob njegovih nogah; razprl je utrujene oči, da bi videl, kaj je. Zares, med vrati v senik je drhtel droban plamenček. Otípal se je po obrazu in pretegnil telo, da bi se prepričal, če ne sanja; segel je v slamo podse, pa ni ničesar opravil. Ko pa je dvignil glavo, je zagledal Ago, ki je nosila lučko v rokah, hodila od moža do moža in vsakemu posvetila v obraz. Sla je vso dolgo vrsto vzdolž in ko je slednjič našla Wieso, je počepnila ob njem. Bil je preveč zaspan in utrujen, da bi se mu zdelo to kaj posebnega ali čudnega. Mirno je pustil, naj bo, kakor je, saj so vse skupaj le neumne sanje.

Aga se je sklonila in nagnila svoja usta k njegovemu ušesu ter zašepetala:

»Hitro zbudi svoje tovariše in odidite od tu še nočjo to noč. Kmalu bodo prišli možje, ki bodo pokradli ves vaš denar. Prisluskovala sem tatovom, ko so se pogovarjali v očetovem seniku.«

Vstala je, zravkala svoje vitko telo in izginila v temo. Wies je gledal, kako so se žarki iz svetilke pogiravali na temni Agini obleki.

Niti besedice ji ni zinil v zahvalo, ležal je in se trudil, da bi ostal pri zavesti in boril se je s spancem, ki je neprestano tiščal k tlom njegovo glavo.

Končno je pričel dvomiti v vso zgodbo. Zazdelo se mu je, da je minulo že celo stoletje, odkar mu je Aga pravila o tatovih in čisto nemogoče je bilo, da bi se karkoli zgodilo v tej popolni tišini, ko je vse spalo kot ubito.

Kljub temu pa je radi Aginega svarjenja zgrabil v polsnu svojo mošnjo in jo nad glavo položil v jamo, ki jo je izgrebel z nohti v pesek.

»Da bi zbudil druge?« je pomislil, »saj spijo, tema je, tako neumno bi bilo to...« Njegove misli so zastale in odplavale v globok sen.

Kmalu za tem se je zares prestrašil in planil pokonci, ker je nekdo strašno zakričal. Nek človek mu je stopil na nogo in po vsej šupi je nastalo beganje, pretep, cel dirrendaj žančji so kleli in se pretepali v temi.

»Ojoj, ves denar so mi pokradli,« je zavpil nekdo.

»Tu imaš, podlež, razbijem ti črepinjo!«

»Ubijte ga!«

Pesti so udrihale vsevprek; daleč naokrog se je razlegalo ječanje in kričanje na pomoč.

»Ha, pokrasti ste hoteli naš denar, barabe!«

»Enega držim, fantje,« je kričal Boele, »ta mi ne pride živ izpod rok.«

»Jaz tudi,« je kričal Kretse, »kje imaš obraz, da ti ga razbijem. Tu?« — In udrihal je s pestmi neznanega nasprotnika naravnost po obrazu.

Tatovi pa so bili spretni kot jegulje, noč in tema sta jim pomagala, da so pobegnili.

»Nekdo me je zabodel,« je tulil Sieper, »he, tovariši, na pomoč, pomorili nas bodo!«

Kdor je le mogel, je planil pokonci, ostali so počepali po tleh in ležali križem drug čez drugega. Zmešnjava je postajala vedno večja.

Bili, brcali in suvali so okrog sebe, kamor je priletelo in ranili drug drugega, ne da bi vedeli za to.

»Tu je moj srp,« je kričal Krauwel, »naučili jih bomo!«

»Hej, fantje, semkaj,« in Boele je pograbil drugega čez pas.

»Sakrabort, ne stiskaj me do smrti,« je zastokal Sneyer, »jaz sem, Bog nebeški, mene držiš!«

Vsi tatovi so pobegnili, žančji pa so ležali vse križem po podu in bili drug drugega v svoji besnosti in slepi jezi.

Ko se je zdanilo, so sedeli vsi zaripli in krvavi, ter od jeze grizli pesti; toda o roparjih ni bilo ne duha ne sluha.

»Nobenega srebrnjaka nimam,« je tožil Rommelaere.

»Jaz tudi ne, jaz tudi ne,« so kričali drugi.

Zapustili so pod in tožili svojo nesrečo po dvorišču, toda povsod so naleteli na gluha ušesa; Quélin je odjedzil že zgodaj zjutraj in veliki hlapec jim ni vedel pomoči.

Svetonočna balada

Vane Betkin

*Kot bi nebo hotelo vso belino
nocoj na zemljo mrzlo vsuti, vsipa
na tisoče snežink se na ravnino,
da bi za Detece, ki v jasliah hlipa,
topló pripravilo kožuho vino.*

*V polnočni svetí čas utrujen speje
brezdomec mlad po zasneženi poti:
čeprav željan počitka je, odeje,
ko sanja o ljubezni in dobroti,
se mu vendàr obliče tiho smeje.*

*— Brat moj, kaj čutiš, da je roka božja
nocoj vse bolj kot kdaj dobre te polna?
Med vama je razdalja vedno večja:
po Sebi samem v dušo, ki je bolna,
nalil ti sladkega je domotožja. —*

*Čez polje mrzla burja vedno huje
do mozga in kosti strupeno brije.
Mož stopi s poti, kjer drevo samuje,
tesneje v suknjo borno se zavije
in truden sede, blaženo zasnuje ...*

*Kot bi nebo hotelo vso belino
nocoj na zemljo mrzlo vsuti, vsipa
na tisoče snežink se na ravnino,
da bi za potnika, ki v snegu hlipa,
topló pripravilo kožuho vino ...*

Katoliškim fantom

† Ivan J. Tomažič, škof lavantinski

Poroča se mi, da bo z novim letom postal »Naš dom« družinski list, »Kres« pa bo edino slovensko fantovsko glasilo. Veselim se prvega, ker je od preobnovitve družin v krščanskem duhu odvisna preobnova človeške družbe. Pozdravljam drugo, ker vem, da so dobri fantje jedro dobrih družin in up naroda za boljšo bodočnost.

Da bodo fantje izpolnili svojo nalogo in upravičili nade, ki jih na nje stavimo, naj bodo pred vsem **verni**: če kdo omahuje v veri, se majo vsa stavba njegovega življenja. Fantje naj bodo **pobožni**: le kdor vestno izpolnjuje svoje verske dolžnosti, bo z božjo pomočjo ostal na pravem potu ter delal čast slo-

venski mladini. Fantje naj bodo **odločni**: kar so spoznali, da je prav, od tega naj ne odstopijo za nobeno ceno. Fantje naj bodo **apostolski**: z besedo in zgledom naj pridobivajo tovariše za vse, kar je resnično in dobro, sveto in zveličavno. Potem jim bo veljala beseda Slomšekova: **Ni na svetu lepše stvari, kakor mladenič, ki nedolžno živi.**

V tem zmislu želim in Boga prošim, naj fantovsko glasilo »Kres« vodi naše drage mladeniče po življenja srečnem potu.

V Mariboru, na praznik Brezmadežne,
dne 8. decembra 1936.

Fantom okrog „Kresa“ za leto 1937.

† Gregorij Rožman, škof ljubljanski

Z letom 1937. postane »Kres« skupno glasilo vseh katoliških slovenskih fantov. Strnjeni v enotno vrsto nameravate podjetno in pogumno korakati skozi novo leto visokim in lepim smotrom naproti. Fantje, Bog daj srečo!

Vi veste iz dosedanje skušnje prav dobro, da vaša pot ni vedno varna. Vse, kar je zastrupljeno z marksističnim materializmom, vas napada iz skrite zasede in javno ali pa vas vabi z zapeljivimi gesli v drugačno smer. Nobeni krinki, pod katero se skriva od židov vodeni marksizem, ne verjemite, tudi krinki slovenstva ne, katero si je naš skupni, slovenskemu bistvu tako zelo tuji nasprotnik nadel.

Ne verjemite, pa tudi ne bojte se nič! Koga naj se boji fant, ki gre z jasnim pogledom svojo pot, noseč Boga v svoji duši? Jasen pogled je potreben, da presodite pravilno razna gesla, ki se pojavljajo na družabni, kulturni, politični ali gospodarski pozornici. Zato bo vaša glavna naloga v novem letu resen študij socialnih problemov svetá, pred vsem naše ožje domovine. Spoznati morate dejanske razmere v gospodarskem

in socialnem oziru. Brez strahu pogledajte v krivične in žalostne razmere, v katerih živi delovno ljudstvo, ne izvzemši kmeta. Skušajte dognati vzroke sedanje, v marsičem nepravilne ureditve človeške družbe. Kdor pravih vzrokov ne pozna, bo iskal napačna zdravila, kakor dela to marksizem, ki najglobljega, duhovnega bistva človekovega ne pozna. Z dejanskimi razmerami pa primerjajte, kar uči Cerkev po ustih svojega vrhovnega poglavarja, da spoznate, kako bi po božji zamisli morala biti urejena človeška družba v pravičnosti in ljubezni.

Velikansko polje temeljite naobrazbe vam je odprto — kar čaka, da pridete vsi in ga obdelujete. Potem ne boste mogli nasesti praznim frazam, s katerimi motijo marksisti vseh barv nepoučene, kratkovidne ljudi, ampak boste še drugim pogumni voditelji v svetlobo.

Vaša pot v novem letu naj gre skozi resno duševno delo k svetlobi — ne raja, ki ga na zemlji nikdar ne bo — pač pa k svetlobi pravičnosti in ljubezni v človeških odnosih. Na tej poti naj vas spremlja blagoslov božji!

Fantje in javno delo

Dr. Anton Korošec, notranji minister

Narod, ki se hoče uspešno boriti in tekMOVATI z drugimi, zlasti ako je tako majhen in okoli in okoli ogrožen, kot je naš, mora napeti vse sile, razmahniti vse svoje moči in stremeti za napredkom na vseh področjih. Hoteti napredovati pa se pravi: najprej se vsestransko izobraževati, bistriti svoj um, svoj značaj kleniti.

Če pa nam je kot vsakdanji kruh danes potrebno, da imamo bistro oko in oster sluh za vse, kar se okoli nas dogaja, nam je pa zlasti potrebno, da imamo jasne poglede na vsa vprašanja, ki zadevajo javno življenje: državo in

njeno gospodarstvo, njene finance, njeno notranjo ureditev, samouprave, banovino itd. To se pravi: politično zrelost moramo imeti. Samo politično zrel narod bo stal trden na svoji zemlji in ključoval vsem viharjem, ki čezenj hrujejo.

Vendar pa naj kar takoj in naravnost povem: čeprav so narodu napredek, izobrazba in prosveta neobhodno potrebni, vsega truda in naporov vredni, mu vendar ne morejo biti zadosti, ne morejo mu dati dovolj trdne opore. Kakor poedinec, tako more biti ves narod zdrav in življenja sposoben samo,

S križem je zaznamovana Škrlatica, najvišja slovenska gora, ki je čisto vsa na jugoslovanskem ozemlju: v znamenje in hotenje, da bo naš narod za vedno krščanski!

ako je vse njegovo delovanje zasidrano na večnih temeljih krščanske resnice. Narod, ki je to pot zapustil, se je sam obsodil v propast in pogubljenje. Zgodovina tako uči. Le na tem temelju gleda narod, kakor vsak poedinec, mirno in brez strahu tudi na vse, kar se v javnem življenju okoli njega pojavlja in najde dovolj moči, da prebrodi tudi najtežje čase.

Kršćanstvo v javnem življenju — ni fraza. Danes, ko valovijo od vzhoda in zapada, od severa in juga najrazlič-

nejše struje zmotnih nauk, je vera edini pravi kažipot tudi v javnem življenju. Pa tudi terja od nas, da ne sedimo prekrižanih rok in gledamo, kako se svet okoli nas vrti, ampak da sami krepko posežemo vmes, v javno delo. S tem smo zopet pri naši prvi misli.

Kje pa je, boste rekli fantje, kje pa je tista šola, ki nam bo dala to »učenost« in nam odprla poglede in nas vsposobila za javno delo?

Odgovoril vam bom: V občini! Občina je ena upravna, samoupravna ce-

lica, zanimanje za katero vam v prvi vrsti polagam na srce. Čeprav je najmanjša celica, pa je vendar takorekoč steber vse javne uprave. V njej se pojavljajo domalega vse naloge javnega življenja, kakor se v državi in banovini v večjem obsegu. Občina ima svoj proračun, svoje gospodarstvo, svoja podjetja, izdaja odločbe, ima kaznovalno oblast, ima široko polje, na katerem se more uveljaviti vsa graditeljska sposobnost naroda: ceste in mostove postavlja, osniva in podpira osnavljanje zadrug, izboljšuje poljedelstvo na najrazličnejše načine (da nabavlja boljše semenske vrste, boljše sadike in trte, pobija nalezljive boleznijo živali in rastlinske škodljivce, ureja hudournike, zboljšuje zemljišča). Vzdržuje in podpira reveže in siromake, vzdržuje dobrotne zavode in ustanove, skrbi za zdravstvo prebivalstva, za dobro pitno

vodo, podpira gasilstvo, širi narodno prosveto, ima brigo za javno in osebno varnost, moralo, red in mir... Zelo velik in pester delokrog, ki postaja takorekoč vidoma, iz dneva v dan večji, ko se javno življenje tako hitro razvija in prinaša vedno novih nalog. In mnogokrat je treba nastopiti z vso odločnostjo za obrambo pravice, poštenja in zdravih načel.

Prav gotovo bo večje število vas, danes mladih fantov, čez čas odločalo v občini kot odborniki, župani. Zato je zanimanje za občinska vprašanja važno že radi tega, ker bodo občine v doglednem času v vaših rokah in bo od vaše sposobnosti odvisno, kako se bodo upravljale in kakšen bo napredek. Toda občina je tudi najboljša šola za razumevanje vseh ostalih javnih vprašanj, pa naj se tičije države ali banovine.

Ljudska prosveta in rast naroda

Dr. Josip Hohnjec, predsednik Prosvetne zveze v Mariboru

Vrednost naroda se ne šteje po številu njegovih članov, marveč se tehta po količini kulturnih vrednot, ki se nahajajo v njem ter izpopolnjujejo njegovo življenje. Narod je tem močnejši, čim bolj obvladuje naravo z izsledki znanosti in tehnike. Je tem bolj vpoštevan v vrsti naprednih narodov, čim bolj je obogatil sebe in druge z izsledki vede in izdelki umetnosti. Je tem srečnejši in tem bolj zavarovan v svojem obstanku, čim bolj smotrno si je uredil gospodarstvo in čim bolj zadovoljujejo družabne razmere široke sloje ljudstva. Ves ta napredek pa je le takrat narodu v blagobit, če se nižja kultura skladno družijo z višjo.

Znani švicarski vzgojeslovec Ivan Pestalozzi je izjavil to upravičeno sodbo: »Možno je, da kak narod v spoznanju resnice napreduje, v hotenju dobrega pa zaostaja in nazaduje.« Tak zastoj pa je za narod usoden. Prosvečevanje duha je važno, vendar ne zadostuje za kulturo naroda. Potrebna

je vzgoja volje, vesti, značaja, borba zoper to, kar se imenuje žival v človeku, boj zoper slabe nagone in strasti, zatajevanje in premagovanje samega sebe. Kultura ni samo obvladovanje in izpopolnjevanje zunanje narave, marveč pred vsem vladanje človeka nad naravnimi silami v njegovi notranjosti. Kjer tega ni, se kultura izprevrže v nekulturnost in narava v nenaravnost, ker je duh zgubil vladu v človeku kot celoti, snov je zavladata nad duhom. Nasledek tega je slabost poedinca v borbi zoper naloge in težave življenja in hlastanje po čutnih užitkih, ki naj utešijo notranjo praznoto in nesrečo. Iz takih poedincev ne more vzrasti zdrav in močan narod.

Je nekaj pretiranosti, pa tudi dosti resnice v sodbi, ki jo je izrekel pred 13 leti v Parizu umrli pisatelj Maks Podoben je ogromnemu bolnišču, čigar czračje pretresa tesnobno stokanje in na čigar posteljah se trpljenje zvija v

tisočeri oblikah. Toda kulturno človeštvo ne išče zdravljenja, marveč posameznika, ki hoče svojo bol vtopiti v steklenici.

Snov poduhoviti: to je prvo kulturno počelo. Ni pa je sile na svetu, ki bi mogla to nalogo boljše in uspešnejše rešiti, kot je krščanstvo. Saj je poduhovljenje snovi bistvo krščanstva. Premaga snovnosti in nižjega življenja se vrši ne samo s prepovedmi, marveč pred vsem z obiljem božjega življenja, ki nam ga krščanstvo deli. Prvi oblikovalec tega življenja je Kristus - Zveličar. Kot najvišji učenik je naš največji prosvetitelj. V tem smislu je znamenita beseda cesarja Napoleona Vel.: »Evangelij ni knjiga, marveč živo bitje.« Kot najvišji duhovnik je naš prvi posvetitelj. V njem je poosebljeno v največji meri vzgojeslovje božje misli: voditi človeka k Bogu. V Bogu in z Bogom najdemo svojo najvišjo duševno moč, v duhovnem in nravnem oblikovanju božje podobnosti v nas najvišje kulturno stopnjo.

Je ta idealizem naše prosvete tako visok, da ga naša mladina ne more umeti? Slično vprašanje je postavil

grški modrijan Sokrates z ozirom na grško mladino in zlasti svojega učenca Alkibiada. In odgovoril je: »Če bi bil opazil, da se vsega vdajaš uživanju, bi se že zdavnaj odvrnil od tebe. Toda pokazati hočem, da je še nekaj drugega, kar nosiš v sebi.« Je v naši mladini nekaj, kar hrepeni in kliče po duhovnem osvobojenju, po rešenju iz sužnosti slabemu, po zvezi z višjim svetom, v katerem je izpopolnjenje. Obžalovanja vredne izjeme so tisti, ki so postali žrtve prosvete meščanskega in kmečkega liberalizma in marksističnega socializma. V nekaterih izmed njih ni več vere, v drugih ni prave životvorne krščanske vere. O takih velja beseda starega krščanskega pisatelja Tertuliana: »Ne presojava vere po ljudeh, marveč presojava ljudi po njihovi veri.« Popeljimo vso našo mladino — to bodi naša naloga in hkrati naša briga — v celotno katoličanstvo! Celotno katoličanstvo pa je: Jezus Kristus, neokrnjen in nezabrisan, z vso svojo osebnostjo, z božjo in človeško naravo, s svojim naukom in nravnimi načeli, s svojo resnico in milostjo, s svojimi zakramenti in zlasti Evharistijo, s svojim kraljestvom v srcih ljudi in v svetu.

Božične poti

Jože Cukale

Spet je utonilo leto v morju preteklosti. Pred nami leži že drugo in z njim neznana bodočnost. Dogodki, ki so nas srečali in nas bolj ali manj pretresli, se izgubljajo v pozabo, počasi, a gotovo. V nepretrgani vrsti bežijo mimo nas novi kakor v filmu in drug drugega prehitevajo. Z njimi plove naše življenje.

Z nami, fantje slovenski, je tako. Hočemo novih poti, novih dogajanj, a čisto nenadoma obstanemo pred nerazrešljivo uganko, pogosto v hotenju omahnemo. Toda čas po bliskovo hiti in kdor je len, v jeseni malo žanje, poje naš pesnik.

Opre nam je treba kot mlademu drevesu, da ga vihar in sneg ne polomi. Išče močnih rok, da nas pokoncu

drže, dobrih in toplih besed, da nam vlijejo tolažbe v razbolele duše. Vsi smo potrebni več luči, svetlobe, da ne zagazimo; kajti danes je meni in tebi težko biti v mračnem svetu samemu.

Od blizu nas vabi glas božji: Pripravite pot Gospodu, izravnajte njegove steze, kajti že prihaja Vzhajajoči iz višave, da naravna naše noge na pot miru.

Fantje po vsej zemlji slovenski, ali bo šel sveti božični čas kar tako mimo nas? Ali bo kakor film, ki se danes vrti in ga jutri več ni? Ali pa nam bo v potrjenje naše vere, ki nikdar ne mine in nam je nihče vzeti ne sme?

Sklonjeni ste nad svojim delom po delavnicah in tovarnah, sklonjeni nad knjige in moreče skrbi, saj vas razu-

mem; tudi vas, ki vas prisiljeno brezdelje ubija. Na lepem nam postane življenje tako čudno mračno — smisel izgubljačo. Toda malodušje se mora umakniti resnici, ki se razodeva nad nami, luč mora pregnati temo po prisrčnem usmiljenju našega Boga.

Svetonočni klic nas budi iz sna, to je klic Gospodovega angela pastirjem betlehmskih poljan: Vstanite, o vstanite! Nebeško kraljestvo trpi silo — dva svetova se bijeta med seboj.

To je čas, o katerem veljajo besede pesnika O. Župančiča:

Kdor ga je zamudil, ves klic zaman,
doživi ga le, kdor je pripravljen nanj!

Tako preprosta je božična skrivnost! Božje dete v jasliah in naša molitev v skromnih besedah, ki govore s sve-

tim Avguštinom, da je nemirno naše srce, dokler se ne umiri v Bogu neskončnem.

Ledine kličejo po plugu, brazde po semenu. — Najbolj si zadovoljen po trudnem težkem delu, ko se morda od utrujenosti niti nasmehniti ne moreš, a zadovoljen si. Blagor ti, kadar boš našel v delu svoj pravi obraz, v delu za druge najprej, potem šele zase. V tem, ko trpiš, se tvoja duša prečiščuje, ko molčiš, kjer bi rad oplazil — si kuješ značaj.

Z vestnim delom je zvezana žrtev. V zgodovini so najbolj požrtvovalni ljudje pustili potomcem najbolj sloveče ime — pa kaj tako daleč v neznano hoditi po zgledu, ko je krog nas božični čas. Najvišja žrtev je božja žrtev v revnih jasliah.

Prve jasllice

Marija Kmetova: Sveti Francišek Asiški

Kakor velike, svetle oči so pogledovale goreče plamenice izza debel in metale široke odseve po kamenju in mahovju. Sence ljudi so se iztezale, krajšale in spet večale v šopih luči na tleh. Tu in tam se je zasvetlikalo listje na grmičevju, pritajena govorica se je motala mimo drevja in težko štokljane lesenih cokel je udarjalo v noč.

Bratje so se ozrli v temne vrhove in neho-te stopili tesneje skupaj. Pa so zagledali plamenice in bradate može za seboj, postali so in iskali očeta Franciška, ki je govoril prav živahno bratu Leonu:

»Kaj praviš: petek in post! Sveta noč je danes in nič petek! Če bi stene mogle jesti meso, pa bi jim ga dal na ta sveti večer! O bratje,« je nadaljeval, ko je videl, kako so se zgrinjali krog njega, »če bi poznal našega cesarja, pa bi ga prosil, naj bi zaukazal to noč prinesiti žita vsem pticam, posebno še našim bratcem škrjančkom. Vsak pa, ki ima živino v hlevu, bi ji moral dati prav dobro klajo na ta praznik iz ljubezni do Deteta Jezusa, ki je bilo rojeno v jasliah. Bogatini pa bi morali nasititi vse ubožce.« Potem je še dodal: »Tako vesel sem danes! Saj vam ne morem povedati, kako zelo sem si želel, odkar sem prišel iz Svete dežele, da bi mogli obhajati sveto noč prav tako, kakor je bilo tedaj, ko je bil Jezus resnično rojen. Stal sem tam v Betlehemu in vse natančno videl; o bratje, saj nisem verjel same-mu sebi, da je res, da sem res na onih svetih tleh! In sem v duhu zagledal Dete bož-

je in sem občutil tisto noč, tisto čudežno... Kaj menite, da je bilo to kar tako, da je prišel sam Bog, sam veliki Stvarnik na svet? Pa vprašajte koga v nebesih, če bi danes hotel na zemljo, še enkrat med nas neumne in nadležne grešnike! Ne bi prišel — nihče! A Gospod, ta naš mili, dobri Jezusček, On je prišel! In kako je prišel! Le neskončna ljubezen, ki je Bog, zmore kaj takega. Pa sem si mislil, kako bi bilo, če bi praznovali kdaj v naših gorah tisto sveto noč. In sem premišljal in premišljal, in ko je bil gospod Giovanni Velitta tako dober in ljubezniv — glejte ga — tam že stoji! Pozdravljen, signor Giovanni! Priklonite se mu prav lepo! — Ko je bil tako ljubezniv, da nam je podaril ta kos gozda s skaljo, sem ga še prosil, naj nam pripravi za nocoj v oni votlini prave pravcate jaslji — jih vidite? in prižene volička in oslička, kakor je bilo resnično tedaj v Betlehemu. Tale ovčica božja, ljubi brat Leon, bo bral mašo, mi bomo pa v duhu vsi tam v Betlehemu in bomo obhajali prihod Gospodov. Tako, glejte, zdaj se pa pripravimo!«

Ponižno so obstali bratje, ko se je Francišek ogrnil s plaščem diakona in se je Leon preoblekel v mašno obleko. Osliček in voliček sta stala vsa pohlevna pri jasliah. In maša se je pričela. Globoko sklonjeni so stali bratje, plamenice so prasketale, trepetale so vejice nad njimi, svetlikala se je siva skala, voliček je drhtel in mahal z repom, osliček je mežikal, ker mu je jemalo vid, brat Leon je

molil z dušo in telesom, Frančišek je pa stregel in je bil videti, da je bolj in bolj oddaljen od zemlje. Giovanni Velitta je klečal prav tik oltarčka in venomer zrl v jasli. Zapel je zvonček, osliček je strigel z ušesi, bratje so se trkali na prsi, Leonu pa je zastalo srce: kaj vidi? Frančišek se je sklanjal nad jasli, nebeška svetloba se je blestela na licih; smehljal se je, iztezal roke, gibal s prsti, kakor bi hotel božati nekoga... Nekoga? Tudi gospod Giovanni vidi: »Jezušček je!« je skoraj vzdiknil na glas in si ni upal dehniti. »Jezušček!« so hoteli izreči vsi, a le oči so govorile in roke, ki so se tesneje oklenile druga druge. In oče Frančišek, se je sklonil še niže in Jezušček se je smehljal, dvigal nežne, bele ročice, tenki prstki so se zagreblili v Frančiškovo brado, se vzpeli na raskavo lice, ga božali, božali. Frančišek se je zgrudil ves skrušen in onemogel, poljubil je ročice, se potopil v nebeška očesca, zavzdihnil iz dna duše, da je zavzdihnilo v vrhovih in je zaselestelo suho listje... Brat Leon je dvignil belo hostijo. Neskončna sladkost je napolnila srca vseh. A zvonček

je molčal. Pozvanjalo je v dušah. Dete božje je zamahnilo z ročico, nato je izginilo. Slamnaté bilke so vzdrhtele v jasliah. Z globokimi vzdihljaji, ves strt od čudežne pobožnosti, prepoln čudovitega veselja je vstal sv. Frančišek. In prišel je govoriti na glas in je govoril z močnim glasom in milim glasom, s čistim glasom in z zvanečim glasom in je vse pozval, naj se odpravijo na pot za najvišjimi blaghi. In je govoril z besedami, ki je kapljala od njih sladkost, govoril o siromašnem Kralju, ki je bil rojen to noč in ki je Gospod Jezus v mestu Davidovem. Kadar pa je hotel izreči ime Jezus, je bil tako prevzet od ognja ljubezni, da je dejal samo »otrok iz Betlehema«. Besedo Betlehem pa je izrekel s takim glasom, kakor bi zaječala ovčica. Če je pa imenoval Jezusa, se je vselej doteknil ustnic, kakor bi pokusil ono sladkost, ki je ostala na njih, kadar je šlo to sveto ime čeznje.

Prav pozno so se razšli bratje in božje Dete je šlo z njimi. Giovanni Velitta in drugi so bili pri tej prvi polnočnici in prvih jasliah v letu 1223. v Greccio.

Tisti večer

Francé Kunstelj

»Da mi prideš!« mu je veselo govoril, ko se je že poslavljajal.

»Kitaro prinesi s sabo, jaz imam karte, španov Pepe bo pa še vse ostalo prikomandiral, saj veš, kaj mislim...«

»Seveda pridem. Takole okoli pol desetih bom že gledal, da bom tam.«

Toliko, da se je še poslovil, mudilo se mu je k južini.

»Bom vendar spet enkrat v veseli družini čakal polnočnice,« si je Ivan govoril, ko je gledal skozi okno za odhajajočim. »Saj zdaj že nekaj let sem nisem šel z doma na ta večer, nocoj si bom pa že privoščil.«

V delavnici je delo že počivalo. Vajenec je samo še nekaj pospravljajal. Popoldan je dobival že čisto predprazniško lice: vse je bilo pometeno, sestra je prišla danes celo okna zmvat in sivo pajčevino ometat, ne da bi ji kaj naročil.

Zgoden večer se je silil v tiho vas, ki je dihala v svetem pričakovanju božje skrivnosti. Običajni glasni pogovori po hišah so kakor v bojazni potihnili in še celo otroci so postali nenavadno mirni. Ženske so hitele z zadnjim pospravljanjem po stanovanjskih prostorih.

V plahi mrak se je zdajci spustil večerni ave kakor lepo ubrana melodija nepozabne pesmi, okoli hiš so se vili oblaki dišečega kadila in vdane molitve, ki se je zgubljala za vogali, obiskala hleve, stelnjake, kašče, shrambe, kuhinje, kleti...

»Res,« si je dejal Ivan, ko je prižgal električno svetilko in sedel k mizi, »ta večer me pa še zmeraj tako čudno prime...« Z vsi

silo se je otepal lepih misli, ki mu niso dale miru. Skoraj sram ga je prevzel, videlo se mu je, kajti nerodno mu je postalo, ko je prisedel poleg na klop še oče in kakor s svetniškim občutkom vzdihnil:

»Pa smo začeli spet sveti večer...«

Potegnil je z omare časopis in se zabuljil v drobne črke.

Mati je pripravljala večerjo, bratca sta se muzala okoli očeta, sestra je pa čistila pribor. Za praznike mora biti pa res vse praznično. Da bi bili še mi...

»K Potokarju moram!« mu je zdajci mahoma šinilo v glavo. »Vraga! Skoraj bi pozabil. Pa vse popoldne sem se pripravljajal. Lepo bo, lepo in prijetno v taki družini: kitara, tamburica, karte bomo vrgli, Mileha bo skuhal čaja. Vem, da ga bo in pri naši družbi bo ostala, če bom le jaz zraven; pa še katero bomo uganili in večer bo še prehitro pri kraju.«

Bral je tesne vrstice in stolpiče, pa ni vedel, kaj je stalo natiskano, vse drugo mu je brnelo po glavi in prijetno čustvo se ga je lotevalo, pravo fantovsko in samozavestno je bilo.

Povečerjali so. Že je stopil v sobo, da bi se napravil, kajti čas je hitro potekal, ko je zapazil, da je v sobi mati. Lučko je našla pred jaslami.

»Kam pa misliš?« ga je skoraj iz navade vprašala.

»Ven.« Njegov odgovor je bil piker.

Ona je molčala, čeprav bi mu najrajši takoj zabrusila, češ saj me nič ne briga, pojdi,

kamor te je pač volja! A bilo je čutiti, kakor da ji je bilo žal že za prvo besedo, ki jo je prehitro izrekla.

Prižigala je nočno lučko, ni se ji hotela užgati.

Ivan je zaloputnil za sabo duri, ko mu je rekla:

»Nikar ne hodi po gostilnah, ali ne veš, da je nocoj sveti večer!« Pogrelo ga je, češ, kaj mi vendar tako branijo, saj nisem otrok, ki sili slepo v nevarnost! Eh, kam neki... Zmeraj pa tudi ne morem doma dolgočas prodajati!

Nervozno se je preoblačil in mrmral še nekaj, pa mati ga ni mogla razumeti. Zdaj ji je pa bilo zares žal, da ga je v tako nejevoljo spravila. Nič več se ni hotela pričkat s sinom, molče in tiho je zginila v kuhinjo.

»Najbolj me pa to srbi, da me zmeraj držijo s temi vprašanji, kam pa kam grem, pa kdo bo še tam, pa ne vem, kaj še si zmišljajo! Saj sem vendar že mojster, ne pa kakšen smrčkavi vajenec!...« Naglo je vzkrikel in zbiral še vsa mogoča očitavanja domačih, ki ga tako na vrvici držijo, pa še nocoj, na sveti večer.

Skoraj je že bil gotov — dolgo si je urejeval kravato in bujno razraslo frizuro — za tako družbo se je seveda treba malo drugače zasukati, ni kar tako — in kot bi ga nekaj dirnilo v razburjeno srce.

»Vraga!« je siknil, »slabe volje sem, kot že dolgo nisem bil... Nič! Ne grem! Še druge bom pripravil ob veselje...«

Vstalo je pred njim kot tistikrat, ko je storil prvi greh, pa ga ni hotel priznati in ni mu dalo miru, peklo ga je. Sam sebi ni znal dati pojasnila, kaj neki ga je tako hipoma zadržalo, kaj se mu je uprlo. Tisti odločni »ne grem«. Še na misel mu ni prišlo takoj, kaj bodo dejali, ko ga ne bo s kitaro, če bodo morda prišli ponj na dom — ne, o tem ni utegnil razmišljati, zmedlo ga je in začel se je nehote naglo razpravljati...

Čez debelo uro so prišli vsi domači v sobo.

Sestra je prinesla s sabo knjigo, otroka sta zlezla na gorko peč, tudi oče se jima je pridružil, mati je pa sedla za peč na klop.

Tudi Ivan je bil med njimi.

Nič več ga niso nadlegovali, zakaj ni šel, kamor je bil namenjen, čeprav so vsi vedeli, da se je že napravljajal, ostal je nepričakovano doma in čakal kakor drugi — polnočnice.

Tak tako se je vse to odigralo: opoldne še tako razporežen in vesel in ves iz sebe oblubljam: pridem in pridem, zdaj pa, ko je čas, je pa šlo mimo mene kakor vsakdanja skrb. Neprestano mu je sedaj hodilo pred oči, ki so nemo zrle tja v kot ali kam, kako ga bodo jutri prišli, zakaj se je skujal, zakaj ni prinesel kitare, tako in tako je bilo, kvartali smo in bogve kaj še, njega pa od nikoder; sram naj ga bo, da je tak zaspanec!

Sveti večer! Sam Bog ga je poslal vsem dobrim in ljubeznim žejnim. Družina ga je bila polna, vsak je v srcu nekje začutil tisto tiho srečo, ki se je spustila kakor mehak pajčolan na ubogo zemljo in objela slehrno srce, zanjo na široko odprto in ponižno vdano, vsakdo je slišal plaho melodijo svetonočne radosti betlehemske ovčarjeve...

Otroka sta se nečesa spomnila in sta začela peti. Tudi oče je vmes posegel s hripavim glasom in nazadnje je še mati povzela... Kakor vsako leto...

»Daj no še ti katero!« je čez čas rekla Ivanu, ki je še zmeraj kakor v jezi gledal zamaknjeno tja v kot in mislil bogve kaj. Čudno, kaj je že pozabila, ko sta se malo prej sporekla? Pa še nikoli ga ni silila, večkrat kot ne ga je še celo kregala, če je le preveč igral in pel, tudi oče ga je bil dostikrat sit. Nocoj pa...

Brez besede je stopil v svojo sobo po kitaro in kakor nehote so mu urni prsti ubrali strune ki so zapele: Sveta noč, blažena...

Igral je z zanosom, otroka sta spet zapela in tudi mati.

Ivan je ostal doma.

Tisti večer je bil zanj spet sveti večer.

Pot v novo leto

Jože Dular

*Staro leto je vtonilo,
v večnost se je odmaknilo —
novo padlo je pred nas.
Bratje, v srcih luč prižgimo,
čujmo in nikar ne spimo,
da nas ne preteče čas.*

*Noč svetlobi se umika,
v dalji zarja se svetlika:
tam gre naša ravna pot.
Naj viharji vprek šumijo,
ognjev nam ne pogasijo!
Nje prižgal je sam Gospod.*

*Vsi Resnico smo iskali,
vsi Lepoti se predali,
v nas Ljubezen zdaj živi.
Bog je stopil v naša pota,
v Luči zginila je zmota,
dvomov v naših srcih ni!*

*Mi v viharju bomo stali,
v naših srcih kres prižgali,
z njim prižgali bomo mrak.
Skupaj bomo se združili,
z ognjem vsi se prepojili,
k Bogu usmerili korak.*

Preko noči

Jože Dular

*Zvečer, ko se pota razvozljajo,
se sosedje zberejo v kleti
in kuhajo žganje
pozno v noč.
Vodeni hlapi v kotlu brbljajo.
Toplo je kakor poleti.
Vse misli so sanje,
utesnjene v ozek obroč.*

*Oči vsem v vlažnem soju gorijo,
ko ob svitu ognja v vrče lončene
pretakajo žganje
in se smeje.
Na nebu zadnje zvezde medlijo.
Radi bi peli, pa pesmi nobene
zdaj več ne znajo —
zato molče.*

Pogovor dveh

Jože Cukale

*Ko prideš k bratu in te gleda tuje,
podaj roko mu, naj te tudi psuje.
Obriši solzo mu, zapoj mu pesem,
nato govori tiho še o kruhu,
o kruhu toplem, sladkem in o nekom,
ki vsako jesen hodi ga iskat
za ženo, ko pritisne glad.
A ko mu pride do srca —
se mu obraz raztegne v smeh
in bosta srečna dva ...*

Zimski šport na ledu in snegu je izmed najlepših športnih panog ter se tudi pri nas hitro uveljavlja.

O Kominterni

Vitko M.

Zadnje zasedanje »Kominterne«, ki se je vršilo avgusta meseca 1935. leta v Moskvi, kjer so tri tedne ploskali, delali načrte in sklepali vojskovodje rdeče revolucije, dalje najnovejši dogodki v Španiji, kakor tudi pojav proslule »Ljudske fronte« dajo misliti, da je tu na delu neko veliko središče, organizirana propaganda — kratko: ustanova, ki se pred vsem bavi s širjenjem komunizma in »rdečega evangelija« po svetu. Gotovo je, da brez dobre, izredno natančno zamišljene in načrtne propagande ne bi zavzela misel »Ljudske fronte« na primer tako hitro toliko dežel; do krvavega obračunavanja pa gotovo brez vodstva iz neke centrale ne bi prišlo, če pa že, bi bilo to obračunavanje kaj kratkotrajno in ne tako sijajno organizirano, kakor to opažamo na primer v Španiji. Nobena skrivnost ni, da je ta velika, zmožna in sijajno organizirana centrala — tolikokrat imenovana »Komintern«.

Nastanek in razvoj

»Komintern« je skrajšano ime za tretjo komunistično internacionalo. Že iz naziva »tretja internacionala« spoznamo takoj, da je morala obstajati že prej I. internacionala, kakor seveda tudi II. Prva internacionala se je ustanovila leta 1864. po iniciativi in pod vplivom Karla Marxa, očeta marksizma, in je imela namen, v svojem okrilju združiti vse socialnodemokratske organizacije. Na drugem mednarodnem sestanku delavskih organizacij v Parizu leta 1889. je prišlo do razdora med delavci in skupino tako imenovanih anarhistov in osnovala se je druga internacionala, ki se je pa kaj hitro razdrobila v manjše skupine. V glavnem se je po razdoru v II. internacionali socialistični tabor razdelil v dve važnejši skupini. Prva je umerjena socialistična skupina in si je nadela ime »menjševiki«, druga pa je revolucionarna, ki se naziva »sindikalna« ali »boljševiška« skupina. (»Boljši« je ru-

sko »večji«, torej skupina z večjim programom). Ločita se ti dve skupini pred vsem glede uporabe sredstev in načina, kako priti do diktature delavstva. Prva, ki je umerjena, skuša doseči oblast po zakoniti poti in po daljši pripravi ljudskih slojev za oblast delavstva, medtem ko druga hoče priti do oblasti s pomočjo revolucije, torej po nasilni poti. Leta 1918. je pa po daljših pripravah prišlo do osnovanja III. internacionala, ki se imenuje tudi »Komintern« in so ji bili očetje pred vsem boljševiško pobarvani židje v Rusiji.

Po vseh državah in pokrajinah so se osnovala podružnice te tretje internacionala in na podlagi te organizacije se je potem komunistična propaganda širila po svetu, pred vsem v Evropo in pa na Vzhod. Tako se je borba v svetu zaostрила, da imamo danes zgolj dve strani, dve sili, ki se borita druga z drugo: na eni strani so kristjani, to pa izključno le katoličani, ki žele v svojih državah s spoštovanjem preteklosti in na osnovi krščanske ljubezni, spoštovanja vsakega naroda in z dobrimi odnosi med posameznimi narodi in ljudskimi sloji ustvariti boljšo bodočnost — na drugi strani pa je »Komintern«, ki računa na nižji, živalski nagon človeka in pljuje na vse ideale, na vse tisto, kar človeštvo smatra za lepo, dobro in vzvišeno, in pripoveduje o »raju na zemlji«, ki bo nastal s pomočjo diktature proletariata; ta diktatura bo mednarodna, to se pravi protinarodna, ker zametuje vsako narodnost!

Kaj je Komintern

Nemško glasilo »Kominterne« »IN-PREKOR« je v svoji številki z dne 18. oktobra 1926 odgovorilo na to vprašanje: »Komunistična internacionala je društvo mednarodnih delavskih združenj in združuje borbene proletariat brez ozira na meje in brez ozira na narodnost, rod, vero, spol in poklic.

Komunistična internacionala, ki združuje vse komunistične stranke sveta, je edinstvena stranka! Njena glavna naloga je: osvoboditi delavca kapitalističnega jarma ter pripraviti in organizirati nasilno rušenje kapitalistične vlade s pomočjo proletarske revolucije. Komunistična internacionala pobija vsak vpliv meščanskih slojev na delavce. Bori se: proti veri, proti vsaki filozofiji, ki ni popolna materialistična filozofija marksizma, proti nauku, ki stremlje za sporazum med delom in kapitalom in proti socialističnemu popuščanju. Zahteva pred vsem: dosledno razredno borbo, ki se mora kmalu že končati!«

Na kongresu »Kominterne«, ki se je vršil 25. maja 1928 pa so sprejeli sledeče zaključke o načinu borbe: »Treba je razširiti vpliv na večino članov delavskega razreda, kjer se pa mora računati pred vsem tudi na delavsko mladino, kakor tudi delavce v najširšem pomenu besede (siromašne prebivalce vasi in mest, siromašnejše izobražene, »mali svet« t. j. siromašnejše meščanstvo itd.) in na ta način ustvariti politično nadoblast proletariata, katerega se poslužuje komunistična stranka. Posebne važnosti je tudi osvajanje širokih slojev kmetov. Kadar je izvršena agitacija med srednjimi sloji, kmeti in siromašnejšimi izobraženci in so osnovani borbeni oddelki, v katerih mora biti organizirano veliko število delavcev, se mora agitacija izvesti med vojaki in varnostnim aparatom. V kolonijah ali v deželah, kjer so nekateri narodi zapostavljeni ali tlačeni, morajo komunisti voditi najodločnejšo borbo proti tujim osvajačem in tlačiteljem. V istem času morajo delati za zблиžanje in zvezo s proletariatom in raznašati krilatice o »kmečki revoluciji«, ki bo postavila na noge široke kmečke sloje. Mednarodna komunistična disciplina se izraža v zapostavljanju zasebnih pokrajinskih ali narodnih koristi pred obćimi koristmi in v tem, da se morajo izvršiti dosledno vsi odloki, ki jih izdaje vrhovno vodstvo »Kominterne«.

Ustroj in delovni načini

Važno je sedaj, da spoznamo natančneje ustroj »Kominterne«, da bomo razumeli bolje vse dogodke v pretekli dobi, kakor tudi v dandanašnjih dneh, kajti le sijajni organizaciji se ima komunistična stranka zahvaliti za vsak uspeh, ki ga je po svoji »Kominterni« dosegla kdajkoli na svetu.

Na čelu vsega političnega gibanja stoji »Politični biro komunistične stranke« (Politbiro) in z njim stesno zvezana vlada boljševiške Rusije in vodstvo »Kominterne«. Člani tega političnega biroja so sami vodje komunizma v Rusiji, kot Stalin, Vorošilov, Molotov, Kalinjin, Buharin in drugi. Vsi so obenem funkcionarji v vladi boljševiške Rusije (Stalin je predsednik Sovjetske Unije, Vorošilov je komisar za vojsko itd.) in obenem vodilni močje v odboru »Kominterne«.

Na čelu »Kominterne« same stoji izvršni odbor, ki ima pet pododborov in 12 strokovnih internacional. Pododbori so: pododbor za organizacijo; tajništvo (ima oddelke za vse države); za agitacijo in propagando; informacije; in zveze s strankami izven Rusije.

Internacionala pa so: 1. za mladino, 2. za žene, 3. za sindikate, 4. za zadruge, 5. za kmete, 6. za rdečo pomoč, 7. za sport, 8. za rdeče borce, 9. za izobražence, 10. za prijatelje Sovjetske Rusije, 11. za vzgojo, 12. Zveza za delo v kolonijah.

Pododbor za tajništvo ima svoja posamezna tajništva ali odseke za posamezne države ali pa pokrajine. L. 1928. je bilo takih odsekov 11, na lanskoletnem kongresu »Kominterne« je pa število teh odsekov poskočilo na 18. Vsak takšen odsek v posameznih državah ali pokrajinah je posebno skrbno organiziran. Za Jugoslavijo in ostale balkanske države je skrbel najprej odsek, ki je imel sedež na dunajskem sovjetskem poslaništvu, sedaj se nahaja vodstvo tega odseka na poslaništvu Sovjetske Rusije v Carigradu. Na Dunaju pa obstaja še odsek za narodne manjšine, kajti vedeti moramo, da so komunisti

strokovnjaki v vprašanih narodnih manjšin, mnogo boljši, kakor gospoda pri Društvu narodov ali kje drugje. Koliko ta velik aparat stane, težko kdo verjame. Vsa ta organizacija požre na leto bajno vsoto 200 milijonov zlatih rubljev, ki jih morajo plačati pred vsem ruski kmetje in v prvi vrsti kmetje iz tako zatirane Ukrajine. Morda bo s tem postal nekoliko bolj razumljiv sloviti ruski dumping, ko so v Evropi prodajali po najnižjih cenah rusko hrano in kurivo, a v istem času je umiral od gladu in mraza kmet v Ukrajini in Rusiji sploh.

Sila in brezpravnost

Oglejmo si nekoliko delovne načine, ki jih uporabljajo za uveljavljanje »Kominterne« v Rusiji sami. Ne samo za uspehe v Rusiji, temveč tudi za marsikateri uspeh v inozemstvu, se mora zahvaliti »Kominterni« vsemu svetu znani in prosluli »Čeki«, ki ne deluje samo v Rusiji, kakor mislijo to nekateri naivneži, temveč kaj živahno poseza tudi sedaj, ko na zunaj »Čeka« sploh v Rusiji več ne obstaja, v važnejše dogodke po narazličnejših državah. Oddelki »Čeke« nadzorujejo namreč v inozemstvu diplomate in prav radi te službe, ki jo vrši »Čeka«, se deli v posameznih državah ali pokrajinah na razne odseke, kot odsek za organizacijo, odsek za akcije, odsek za protišpijonažo, odsek za nadzorstvo, odsek za politiko, odsek za gospodarstvo.

Odsek za akcijo ima na primer nalogo, da v odločilnem trenutku uporablja vsa gibanja in jih tudi upravlja, če je le mogoče priti do oblasti. Izvaja dalje nasilje nad množico, pripravlja popise ljudi, ki jih je treba v času revolucije ali upora ubiti. Zinovjev, ki je bil nekoč predsednik »Kominterne« (meseca avgusta l. 1936. je bil ustreljen!), je rekel: »Ubiti enega pomeni terorizirati tisoč drugih.« Džerdžinski, šef bivše »Čeke«, pa pravi: »Mi predstavljamo organizirano nasilje!«, čemur pomočnik Džerdžinskega Bjelobračov dodaja: »Nasilje, to je temelj moči sovjetov!«

»Čeka« ima danes po zadnjih poročilih 80 tisoč čekistov, ki so po službenem predpisu v nekaj letih ubili 1 milijon 900 tisoč ljudi. Ker je ime »Čeka« postalo preveč zloglasno v svetu, so izpremenili uradni naziv te desnice »Kominterne« v »Občo politično upravo« ali na kratko G. P. U. Leta 1927. je rekel Stalin ob proslavi desetletnice »Čeke« jasne besede: »Mi vsi smo čekisti!«, kar dokazuje, da mirno lahko trdimo, da je G. P. U. samo po naslovu in imenu izpremenjena »Čeka«, torej še vedno tista »ustanova smrti«, ki je na ukaz iz Kremlja kosila brez usmiljenja tisoče in tisoče, poganjala v preganjanstvo stotisoče, morila in pobijala, rušila in razdirala, ne da bi se zmenila, kakšno strašno početje in škodo dela. Izpremema obleke ni nikoli posebno važna, le bolj pripravna je!

Delo med stanov

Poglejmo še nekaj posameznih internacional, ki sem jih omenil že zgoraj. Zelo važno je, da vemo, kako podrobno je organizirano delo posameznih stanovskih odsekov »Kominterne«. Najhujša je gotovo borba za izobražence, ker morajo pač tem slojem več nuditi, kakor na primer deci ali pa morda kmečkemu ljudstvu. Že l. 1906. se je osnovala posebna nezakonita šola za agitatorje, ki se je sedaj s svojimi tovarišicami po raznih krajih razvila v pravi oddelek ruskega višjega šolstva. Na takšni šoli je med drugim tudi poučeval in predaval pred kratkim umrli ruski pisatelj Maksim Gorki. Sedaj se je osnoval v okrilju »Kominterne« še posebni oddelek, ki nosi ime »Agit-prop«, kar pomenja agitacijo in propagando v glavnem izven Rusije in v prvi vrsti med izobraženci.

Zanje je bila pri »Kominterni« osnovana posebna internacionala, ki nosi naslov »V O K S«. Njena glavna naloga in namen je, vzdrževati vezi med izobraženci vsega sveta z Rusijo. Cilj odseka za Avstrijo, ki nosi ime »Svobodni misleci«, je na primer rušenje vsake narodnostne in verske miselnosti pod krinko borbe proti klerikalnemu in

nacionalnemu šovinizmu. Ta odsek je imel pred nekaj leti 100 tisoč članov.

»VOKS« sam ima pet odsekov, med katerimi naj omenim kot najvažnejšega odsek za tisk. Ta odsek pošilja iz Rusije tisoče in tisoče knjig in izdaja za razne države posebne časopise v več jezikih. »Pravda«, ki je ruski uradni časopis, piše: »Danes ni dežele, v kateri bi ne izhajal zakonito ali nezakonito vsaj eden komunistični časopis.« Gotovo je tu žela »Komintern« doslej največ uspehov in moje mnenje je, da se mora »Komintern« posebno zahvaliti »VOKSU« in njegovemu odseku za tisk za svojo veliko moč in svoj važen vpliv v svetu.

Druga kaj zanimiva internacionala je internacionala za sindikate, ki se imenuje kratko »PROFINTERNA«. Ta internacionala je bila osnovana 18. julija 1920. leta in je njen program zelo podrobno izdelan. »Profintern« nalaga svojim ljudem dolžnost, da prav posebno pazijo na vsako priliko, kjer bi se dal izzvati štrajk in da takoj izvedejo protipostavno akcijo, da se štrajk izvrši, čeprav vedo, da se štrajk ne bo posrečil. Povzročati morajo nezadovoljstvo in tako pripravljati »Kominterni« ugodna tla. Dandanes ima »Profintern« brez števila sredstev, ki jih ji nudi Sovjetska Rusija, to je danes najmočnejša sindikalna internacionala in strašno orožje v rokah onih, ki žele izvesti svetovno revolucijo »rdečega evangelija«.

Staro komunistično pravilo je, da je treba za uspešno revolucijo pridobiti najmanj večino delavcev, del kmetov, del izobražencev in razcepiti srednje sloje. Razumljivo je, da mora zato obstajati pri »Kominterni« poseben oddelek za vas in podeželje. S tem namenom je bila leta 1923. osnovana posebna internacionala, ki se imenuje kratko »KRESTINTERN« ali internacionala za kmete.

»Krestintern« se poslužuje pred vsem tiska, ki ga vzdržuje v vseh državah in pokrajinah. Tudi pri nas izhaja več takih časopisov, ki jim imena ne bom tukaj navajal. »Komintern« obljublja

vasem in podeželju sicer blagostanje, a »Kominterni« ni mnogo do kmetov, ker je kmet »slaboten gad«, ki nima smisla za revolucijo. Kmet se namreč noče odreči zemlji, veri in narodni zavesti, ki je trdno zvezana z zemljo, ki jo on in so jo njegovi predniki obdelovali. Zato je pa treba kmeta varati, ga izrabiti, da pristane na revolucijo, da pomaga »Kominterni« do oblasti, a pozneje? — Pozneje mu je treba vzeti zemljo, zažgati cerkev, rekvirirati žito in živino, da mesta, proletariat, ne pomre od gladu in lakote, kajti v mestih so »sodrugji Stalina«, pravi komunisti, a »kmetski gadje« naj poginejo od gladu... Ako se bodo pa upirali, bo z njimi obračunal »G. P. U.«

Službena statistika sovjetov samih priznava, da je »Čeka« (pozneje pa seveda »G. P. U.«) pobila od leta 1917. pa do leta 1923. 815 tisoč kmetov in 260 tisoč vojakov, ki so po večini bili kmetje. Skupaj torej 1,075.000 ljudi. K temu pridenimo milijone ljudi-kmetov, ki so pomrli od gladu, pa bomo imeli kaj lepo število, ki zgovorno priča, koliko je komunistom in pred vsem »Kominterni« za kmeta. O takih slučajih (umiranju za lakoto!) sicer boljšeвики ne vodijo statistik, a po poročilih bi se dalo sklepati, da jih je bilo od 5 do 10 milijonov. Takšne dobrote torej pripravlja »Komintern« po svoji »Krestinterni« vasem in podeželju in prebivalcem podeželja — kmetom.

(Konec prih.)

Vihar

Ivan Ogrin

*Vihar je divji vstal
in se z vso močjo
v ravan zagnal.
Samotno je drevo
ječalo v trdih kitah,
kot smrtni piš bi tulil
v gluho noč.
Jaz sem zajokal čez polje,
obup mi pljusnil je v srce.
Vihar je tulil
v gluho noč...*

Velika pravda

Povest iz Hoste. Napisal Joža Vovk

Od jelvških bregov pa do Save je vmes majhen svet, tih in skromen, toda lep kot malo kje. Oni z leve strani Save pravijo temu svetu nekam zaničljivo in posmehljivo »hosta«, nam, ki živimo po teh »hostah«, pa »hostarji«, saj tudi smo in smo tudi ponosni na to, da smo. V naši hosti se je še vsak oskominil, ni mu bilo žal, da je bil v »hosti« in marsikdo je še sam postal »hostar«. Le pojdi iz Otoč po prijaznem bregu na Dobravo, tam postoj sredi polja in reci, če je kje na svetu lepše. Pa se spusti po Rebru doli do Lipnice, prisluhni, pokusi vodo iz studencev Pod boršti, čutiš boš, kaj je mir in tišina na boš zahvalil Boga, da še ni poslal k Lipnici takih ljudi, ki pridejo čez leto in pravijo, da »tabore«. Potem pojdi po stezici na Češnjico, stopi v hišo, katero hočeš, pa mi reci, če si kje na svetu srečal boljše ljudi. Veš, vsak Češčenčan ima svetle oči, skozi katere se vsakomur vidi v srce. Delo, pesem, smeh in odkrita beseda, to je Češčenčan po božji volji. Pa ne pozabi pogledati od cerkvice na Jamnik k Svetemu Primožu! Težko boš šel naprej, pa le pojdi čez Plaznice v Rovte, čeprav naravnost k Turku. Pa reci, če ni ta svet biser, ki se mu čudiš. Nihče še ni šel slabe volje iz Rovt, tu se vsakomur omehča srce, vse, kar si iz kakega mesta prinesel, moraš pustiti na drugi strani Plaznic, če ne z Rovtarjem še govoriti ne boš znal. In če pesmi ne ljubiš, ne hodi kvariti tega sveta in ljudem prodajati dolgčas! Ko dobre volje odhajaš, na poljškem polju počivaš, se ti zdi hudo, da že moraš naprej. Vsaj na Poljšici bi rad še ostal. Ko se odkriješ pri ovsiški cerkvi, se čudiš, zakaj tu časte Svetega Miklavža. Pa ti povem da se »hostarjem« ne čudi za nobeno stvar, preveč si pokvarjen, da bi se jim smel čuditi, razumel jih pa tako ne boš nikoli, če nisi sam »hostar«!

To je svet, kjer se v davnih časih godi naša povest. Kraj je bil isti, ljudje so danes morebiti v marsičem drugačni. A jedno je ostalo, to se ne spreminja veliko. Najbolj mirna kri zavre, če je dovolj vroče, najbolj mehko srce otrpne, če je sila prevelika in najbolj ponižni se včasih razjezi, tudi udari, če je le preveč. A vse se spet vrača k staremu, človek ne more zatajiti svoje narave.

V povesti naj nihče ne išče sebe, ker se bo zastoj iskal, vsak naj išče — vse.

*

Tri stvari so mladega Bizjaka zadele kar po vrsti. Sadje po vrtu se je spustilo v cvetje, pa je bilo še toliko zgodaj, da ga je lepega jutra obrala slana. Po tleh je je bilo toliko, da je šumelo pod čevlji, če si šel po travi; pastirji tri jutra niso krav gnali in

marsikdo se je bal, da bi moglo to škodovati celo senu; mlada trava je bila vsa zvihana. Drugo nesrečo je Bizjaku naznanil črednik. Na Vodica je zmanjkalo Bizjakove junice. Črednik ni vedel, ali je padla čez skale, ali jo je kdo ukradel, ni je več in je ni. Morebiti jo je kdo odpeljal v bohinsko stran, lahko pa tudi na italijansko. »Bog pomagaj, jaz nisem kriv, zmerom se krav držim,« je rekel črednik.

To pa še ni bilo vse skupaj nič, če pomislimo, da je Bizjaku še tiste pomladi, komaj par dni za tem umrla žena. Kogar se nesreča oprime, ga ne izpusti zlepa in res je ta udarec Bizjaka čisto strl. Kako tudi ne, komaj je dobro začel gospodariti, dve leti je bil šele oženjen, vendar pa se ni mogel preveč pritoževati. Posestvo res ni bilo Bog ve kaj veliko, zanemarjeno pa tudi ne toliko, da bi se ga človek ne upal lotiti. Seveda posestvo brez dolga tudi ni bilo, pa to Bizjaku ni preveč hodilo po glavi. Sestri je bil dolžan še skoraj ves delež. Takrat se je njegova sestra Francka možila; pa tisti mladi Posavec na drugi strani vode je bil pripravljen počakati, ker tudi Franca ni ugovarjala, po vrhu je pa še sam takrat potreboval denar, ker se je ob istem času ženil. Tako je ostal dolg pri hiši. Pa nič zato, vsako leto kak tisočak, pa bo šlo, saj je vsem tako prav.

Tisti dan, ko so Bizjakovo Rozo pokopali, je bil žalosten. Ne samo zavoljo pogreba, tudi tako; prav nič pomladi ni bilo, zjutraj je celo deževalo, da so bili možje, ki so pokopavali, od tiste prsti vsi blatni. Po cestah so se pa tudi brž nabrale luže. Ljudi je veliko prišlo, posebno Rozino sorodstvo iz vseh krajev. Jokali so, Bizjak pa še jokati ni mogel. Ne ker bi mu morebiti Roze ne bilo žal, ne zato, tudi pred ljudmi ga ni bilo sram jokati, stiskal je zobe in kakor brez misli klečal v prvi klopi v cerkvi in potem stal pred grobom. Včasih človek v najbridkejšem trenutku ostane brez čustva in brez misli.

Ko je prišel domov — že zdavnaj je odzvonilo poldne — ni hotel stopiti v hišo. Vse se mu je zdelo prazno, vse tako neznamsko pusto, da bi najrajši videl, če bi ne bilo več njegovo in bi lahko odšel daleč proč, kamorkoli. Nenadoma ga je obšla grozna osamelost, tako sam je bil, na vsem svetu čisto sam, da bi v tem trenutku ne mogel z nikomur govoriti. Lepe načrte je nekoč ustvaril, že so počasi zoreli, zdaj je uničeno, morebiti bo vsega konec. Dve dekl ima že, ali naj zdaj še tretjo najame? Pastirja ima, zdaj bo moral še hlapca imeti. Bog pomagaj, sami tužci, z njimi pa človek tako mrzlo živi. Dobra žena je bila Roza, gospodarila je in

še za dekle odrinila kjerkoli, zdaj je ni več, Bog ji daj dobro.

Sedel je pred drvarnico in topo zrl čez vrt proti cerkvi. Zdelo se mu je, da še vedno zvoní, vendar je dobro videl, da veliki zvon stoji čisto pri miru. Ali naj zdaj poprime za kakšno delo? Saj mu je vse tako odvrtno. Čemu bi se gnal, za koga? Za dom? Za družino? Zase? Za nikogar! Če pa hoče vse skupaj pustiti, to mu pa spet nikamor ne kaže. Neumnost! S svoje zemlje ne sme nikamor, njegova je in dokler jo ima, bo menda vendar še kako šlo, čeprav pridejo nadloge. Če bi zdaj vrgel vse iz rok, bi se pač slabega in nevrednega izkazal, za neumneža bi ga imeli.

Tako je premišljeval Bizjak na dan pogreba svoje žene sedeč na tnalu pred drvarnico. Zdaval je sam nad seboj in se spet bodril, nazadnje je pa vendar stopil proti hiši; starejša dekla Franca mu je prinesla južino, pa ni pokusil.

»V hlevu je opravljeno?«

»Je. Tinko bi lahko gnal, pa ne vem, kam je šel.«

»Le naj žene, poišči ga.«

Šla je ven in klicala Tinkota. Tinko je bil pastir, navihanec in večkrat se je rad kam zavlekel. Samo gospodarja je ubogal. Bizjak je sedel pri mizi, v časopis je gledal, pa ni ničesar razumel, kakor da črk več ne pozna. Potem je zaslišal v veži, da Franca oštevja pastirja.

»Zavlečeš se, pa te ni nikjer. Jaz ti bom pokazala! Še enkrat mi jezik pokaži, pa te bom nabunkala, da boš pomnil. Brž krave spusti!«

»Kam naj pa ženem?«

»I, kam? V Močile vendar!«

»V Močilah je tako vse snedeno, da je že kar ruša vzdignjena!«

»Pa ženi naprej po grabnu. Saj vem, ne ljubi se ti!«

Kako moško besedo ima ta Franca, je pomislil Bizjak. Saj je prav, jaz bi ga zdaj ne mogel tako obrati, potreben pa je, falot! Toda, kako naj jaz strpim tu doma, ko je vendar tako prazno vse? V hiši je res še vse dišalo po rožah, svečah, po ljudeh, po vencih, še vse preživo je pred Bizjakom bledel mrtev obraz žene Roze. Da je moralo pač tako priti! Še zadnji dan je rekla, da se hudega ne boji, potem je prišel po noči zdravnik, ki ni hotel ničesar povedati, kmalu nato je prišel gospod župnik in drugo jutro je Rozo zadnjikrat videl živo. Tako hitro je vse prišlo, da ni mogel slediti in preden se je prav zavedel, je Roza izdihnila. Pa tako vesel je bil in tolikokrat sta se že pogovarjala o otroku. Če bo fant, mu bo Lovrenc ime, če bo punčka, mora biti Rozika, o tem sta se najprej zedinila. Zdaj ni ne Roze, ne Rozike, ne Lovrenčka, ostal je samo še žalostni Lovrenc Bizjak, tako osamel in strit, kakor bi majhnemu otroku umrla oče in mati.

Ne, je rekel slednjič Bizjak sam pri sebi, saj še ni vsega konec, vse se bo še dalo kako popraviti, samo začeti moramo. Vstal je in spet začutil v sebi nekaj stare moči, nekaj krepke volje, s katero je že od nekdaj hodil po svoji zemlji. Začeli bomo znova; če se podere- spet znova! Res, žena mi je umrla, je dejal, zemlja še ni umrla, vse spet ne more iti po zlu, šlo pa bi, če bi zdaj omahnil.

Stopil je v vežo, potem je pa šel in se delovno opravil. Tako kot vsak dan, kadar gre v hlev, na polje, v les.

»Kje je Tina?«

»Plet je šla.«

»Tudi dobro. Za njo grem, ti pa doma opravi.«

»Malo trave bi nasekal za prašičke, že ves dan krulijo.«

»Tisto pa.«

»Samo naseci, pograbila bom že jaz.«

Odšel je brez besede, nasekal trave, potem je pa vzel motiko in se namenil čez polje. Saj sam ni vedel, čemu prav za prav gre, mora pa, doma ne strpi, je prepusto. Če ne bo drugega, bo pa kolovoze zakopal. Ko je vozil gnoj v mokrini, so se pregloboko zao-ralli. Čutil se je sam sebi, da mu je prav danes in prav zdaj prišla ta misel. Treba bo pač, enkrat tako mora.

Potem je šel in se zagledal v svoje njive. Vse dobro kaže, ozimina se je v par dneh potegnila, krompir bo kmalu za pletev dovolj visok, detelja je vsa sveža, turščica živa, vse se mu je zdelo lepo, vse ga je vabilo in velik greh bi storil, če bi vse zapustil. Da, zemlja še ni umrla in meni živi.

Tina je plela pšenico. Dvignila se je, vrgla naročje plevla na kup ob mejo in obstala pred gospodarjem. Kar prestrašila se ga je, pač ni mislila, da bo danes prišel v polje. Pa je stal pred njo, nekaj časa molčal in ogledoval njivo.

»Saj je premokro za pletev, ali ne?«

»Ni tako.«

»Bolje je, da se ob suhem pleve. Saj bo še čas. Domov bi šla, saj je doma tudi kakšno delo, boš pa drugi krat plela, ko bo bolj suho. Pa še danes, danes bi prav za prav ne smeli delati...«

Tini se je gospodar zdel čudno mehak in dober, kar smilil se ji je in dobro je vedela, da v polje ni prišel po delo, marveč da ga je nekaj drugega prignalo. Niti zato ni prišel, da bi ji rekel, naj gre domov, kar tako je prišel, da mu ni treba sedeti v prazni hiši.

Bizjak je šel naprej in ko se je vračal, je srečal sestro Posavko. Prav nič je ni pričakoval, najmanj na polju. Pa je ravno zdaj šla domov.

»Na domu sem bila, pa te ni bilo.«

»Vidiš, takole se naredi, ko je človek najmanj pripravljen.«

»Bog pomagaj.«

Potem sta molčala.

»Boš že kako, saj si še mlad.«

»Mlad...«

»Drugo boš dobil, saj ti drugače tudi ne kaže. Ali boš vse življenje samotaril in delal s posli? S posli so križi.«

»Seveda so, pa...«

Tedaj je Lovrenca zgrabila nova misel, tako njenada in nepričakovana, da se je prestrašil. »Drugo boš dobil...« To je vendar nemogoče, tako čudno in tuje in morebiti povrh celo grdo. Komaj mu umrje tista, ki mu je bila žena in ki jo je ljubil z vsem srcem, pa že: drugo boš dobil... Neumnost, kdo bi danes mislil na to! In še prav danes, ko je svojo ženo pokopal, moj Bog, saj so to že grešne misli, grde.

»Težko bo«, se je ozrl v Franco, vendar je oči takoj odmaknil, kakor da se je boji ali kakor da se pred njo nečesa sramuje. Pa je res stal pred njo kakor otrok. Sestra mu je bila, vselej sta se dobro razumela, skupaj sta rasla, a zdaj se čuti pred njo kakor otrok pred tujim človekom.

»No, obupati ti tudi ni treba. Poglej, hišo imaš, njive rode, les se debeli, mlad si in močan, dolg boš pa že odrinil počasi. Saj to ni taka reč.«

Zdaj mu je še dolg spomnila, pa prav v tem trenutku, ko bi Lovrenc vse raje poslušal kakor o dolgu. Saj je to nova rana, ki ga še nikoli ni bolela, a zdaj ga je zaskrbelo prav pri srcu. Dolg! Še nikoli ne tako kot danes.

»Bomo videli,« je rekel in počasi se je prestopil po meji, Franca pa naprej proti Lipnici, proti domu. Tolažiti ga je skušala, to dolžnost ji je narekovalo srce, vendar je pre-dobro vedela, da njena tolažba ni bila prida, pre-dobro je tudi poznala svojega brata. Trdoglav je bil zmerom, malce svojeglaven, zlepa ni pustil, kar je poprijel. Kadar se je bilo treba smejati, se je smejal za tri, če se je pa zjezil, pa tudi ni gledal, kam bo udaril; padlo je, kamor je bilo. In če je takega človeka zdaj zgrabila žalost, strtost, se vendar ni mogel kar na enkrat dvigniti iz vsega in se zasmejati, ni mogel kar tako pljuniti v roke in začeti na novo. Tak je bil pač in Franca ga je dobro poznala, zato se pa veliko tudi ni trudila, da bi ga spravila v ravnovesje, to bo storil čas, to bo storilo delo, tolažila ga bo zemlja in spet bo, kot je bilo. Nekoč se bo samo še spominjal, da je imel ženo, ki mu je kmalu umrla; morebiti bo tudi vedel, da je na dan pogreba zabredel v polje in tam iskal tolažbe in da mu je Franca prišla naproti, mlada Posavka; morebiti bo celo vedel, kaj sta govorila, da mu je dala svet: drugo boš dobil in bo spet vse dobro in je potem res tako bilo.

*

Tiste spomladanske dni po Rozinem pogrebu je pri Bizjaku vladal res čudovit mir. Neka tihota se je naselila v hišo, komaj so

upali na glas govoriti, vsak je narahlo stopal, kakor da vsi hodijo po prstih. Krave niso mukale, še pes se ni obregnil ob vsakega, kdor je prišel mimo. Tiho so odhajali, zvečer nikoli ni dolgo gorela luč, kvečjemu v kuhinji morebiti, kjer je Franca gospodinjala. Lovrenc je bil še vedno precej sam zase, vase zamišljen, govoril je, kolikor je pač moral, vendar pa svoje žalosti na zunanji nikoli ni kazal. Res je pa tudi, da je tista prva, velika žalost v njem počasi ugašala, umiril se je precej in delo mu je šlo izpod rok kakor prej. Saj se vse pozabi in res na zadnje ostane samo še spomin. Ko je bila osmina v cerkvi, so vsi šli, potem pa v gostilno in Lovrenc je bil na vse zadnje že kar dobre volje. Glasen je postal in smejal se je, ko je popil nekaj kozarcev vina in všeč mu je bilo, da je vsak rad z njim govoril, kajti mislil je bil, da zdaj nekaj časa ne bo smel nikamor, da se ga bodo ljudje izogibali. Motil se je in vse je šlo ravno narobe. Gospod župnik mu je govoril nekaj o žlebovih pri podružnici — Lovrenc je bil namreč ključar — in prav tako prijazen je bil gospod Janez kakor prej. »Duša kosmata!« da, prav tako ga je nagovoril Kajžnikov Jur kakor vselej. Za pijačo je dal Jurju in Jur mu je metlo obljudil. Jur je bil star, šantav, pil je rad in češminove metle je prodajal, z Lovrencem sta se pa vedno dobro razumeela.

Tako je življenje pri Bizjaku počasi spet prešlo na svoj tir. Marsikaj se je po Rozini smrti res spremenilo. Franca je gospodinjala, zraven tudi delala, kolikor je mogla. Lovrenc in Tina sta pa morala tudi bolj pritiskati. Na hlapca je mislil gospodar, pa je odlašal in poskušal brez njega. Če je bilo kaj več dela, je pa dninarje najel.

(Dalje prihodnjič.)

Slovo

Ivan Ogrin

*Na hribu je sinoči stal
in od poljan prostranih,
z večernim srebrom obsejanih,
slovo je trudoma jemal.*

*Škratne zarje so tonile,
za goro tiho so se skrile;
a tisti hip mu je nekdo
poškropil z zvezdami nebo.*

*Iz daljnih, daljnih sivih tmin
je vzdihnil starec in — trpin.*

MED SLOVENSKIMI FANTI

MI ŽIVIMO IN RASTEMO!

Orlovska organizacija je po določbi zakona morala prenehati z delom. Ideje pa, ki je pred več kot tridesetimi leti poklicala v življenje to svojčas najbolj strumno izvedeno in v delu najbolj poglajbeno organizacijo v slovenski katoliški organizirani skupnosti, ne more izbrisati iz naših duš niti zakon, niti kakršenkoli režim, ker je v naši naravi zasidrana in v krščanski svobodi blagoslovljena.

Naša mladost kliče po fantovskem udeleževanju v organizaciji. Kakor ob kresu v junijskem večeru se zbiramo okrog svojih starejših bratov in voditeljev in se pripravljamo, da ob dozoreli moškosti zastavimo tam, kjer bo starost in smrt velela našim prednamcem, naj izroče plug v mlajše roke. V tem prizadevanju rastemo iz mladcev v zrele fante, ki bomo kot junaki častno izpolnili nalogo, ki nam jo je postavil čas in smo se je lotili.

Danes, ko smo po dolgih petih letih zopet zbrani v svoji organizaciji in se zbiramo vsi ob svojem glasilu, vemo, da bomo dosegli visoke smote, ki smo si jih postavili, le, ako bomo vedno ostali strnjeni kot en mož, se vestno poglobili v organizirano delo in nam bo članstvo v naši organizaciji v ponos in pogum: ker mi rastemo, ker je bodočnost naša!

Mc.

PREGLED NAŠIH VRST

Vodstvo fantovskih odsekov, organiziranih v Slovenski fantovski zvezi, je v Ljubljani. Zveza ima tri podzveze (Ljubljana, Maribor, Celje) ter sledeča okrožja in odseke:

Ljubljanska podzveza

Cerkniško okrožje: Cerknica, Begunje pri Cerknici, Rakek, Stari trg pri Rakeku, Bloke.

Črnomeljsko okrožje: Črnomelj, Metlika, Lokvica, Dragatuš, Podzemelj, Semič, Vinica.

Kamniško okrožje: Groblje, Homec, Dob, Kainnik, Domžale, Mengeš, Komenda, Vodice, Brdo, Moravče, Vrhpolje, Ihan, Sv. Križ pri Moravčah, Sv. Trojica, Tunjice.

Kranjsko okrožje: Kranj, Mavčiče, Naklo, Smartno pri Kranju, Predvor, Predoslje, Cerklje, Senčur, Hrastje, Besnica.

Ljubljansko okrožje: Ljubljana — Sv. Jakob, Trnovo, Sv. Peter, Sv. Ciril in Metod, Črnuče, Hrušica, Sostro, Devica Marija v Polju, Dol pri Ljubljani, Sv. Jakob ob Savi, Sv. Helena, Preska, Dravljje, Št. Vid nad Ljubljano, Brezovica, Dobrova, Sora, Smlednik, Sv. Jurij pri Grosupljem, Ig, Tomišelj.

Novomeško okrožje: Št. Jernej, Št. Peter pri Novem mestu, Novo mesto, Šmihel, Stopiče, Bela cerkev, Brusnice, Podgrad, Prečna,

Šmarjeta, Soteska, Toplice, Vavta vas, Kostanjevica, Krško, Mirna peč.

Ribniško okrožje: Ribnica, Sodražica, Loški potok, Škocijan pri Turjaku, Dobrepolje, Velike Lašče, Dolenja vas, Struge, Turjak.

Stiško okrožje: Stična, Šmarje—Sap, Polica, Višnja gora, Št. Vid pri Stični, Žalna, Krka.

Škofjeloško okrožje: Škofja Loka, Poljane nad Škofjo Loko, Trata, Žiri, Selca, železniki, Dražgoše, Sv. Lenart nad Škofjo Loko, Stara Loka.

Okrožje Smartno pri Litiji: Litija, Smartno pri Litiji, Dole, Sv. Gora, Javorje, Kresnice, Sava, Štanga, Vače.

Trboveljsko okrožje: Trbovlje, Zagorje, Polšnik, Sv. Jurij pod Kumom, Hrastnik, Rače pri Zidanem mostu, Loka pri Zidanem mostu, Medija-Izlake.

Trebanjsko okrožje: Bled, Gorje, Jesenice, Koroška Bela, Bohinjska Srednja vas, Bohinjska Bistrica, Dovje, Rateče, Ribno, Breznica, Radovljica, Kamna gorica, Kropa, Begunje pri Lescah, Brezje, Avsiše, Ljubno, Mošnje.

Tržiško okrožje: Podbrezje, Kovor, Križe, Lom, Tržič, na Fabriki.

Vrhnjsko okrožje: Vrhniko, Horjul, Sv. Jošt nad Vrhniko, Dol. Logatec, Gor. Logatec, Hotedrška, Rovte, Borovnica, Rakitna.

Žužemberško okrožje: Žužemberk, Zagradec, Ambrus.

Celjska podzveza

Okrožje Celje: Celje, Teharje.

Okrožje Sv. Jurij ob juž. žel.: Sv. Jurij ob juž. železnici, Ponikva.

Okrožje Brežice: Artiče, Brežice.

Okrožje Vojnik: Vojnik, Nova cerkev, Dobrna, Frankolovo.

Okrožje Zalec: Petrovče, Zalec, Sv. Pavel pri Preboldu, Sv. Peter v Sav. dolini, Zgor. Ponikva.

Okrožje Šoštanj: Št. Ilj pri Velenju, Smartno pri Šaleku, Šoštanj.

Okrožje Braslovče: Braslovče, Gomilsko, Sv. Jurij ob Taboru, Smartno ob Paki, Polzela, Vransko.

Okrožje Mozirje: Nazarje, Mozirje.

Okrožje Šmarje: Šmarje pri Jelšah.

Okrožje Konjice: Konjice, Čadram, Oplotnica, Žiče.

Mariborska podzveza

Mariborsko okrožje: Črešnjevec, Št. Ilj v Slov. goricah, Št. Janž na Dravskem polju, Jarenina, Kamnica pri Mariboru, Laporje, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Sv. Lovrenc

na Pohorju, Makole, Sv. Peter pri Mariboru, Poljčane, Slov. Bistrica, Studenice pri Poljčanih, Svecina, Sv. Jurij v Slov. goricah, Sv. Jakob v Slov. goricah, Maribor, Hoče, Vurberg pri Ptuj, Fram, Studenci pri Mariboru.

Slovenjegeriško okrožje: Sv. Benedikt v Slov. goricah, Sv. Lenart v Slov. goricah, Sv. Anton v Slov. goricah, Negova, Sv. Rupert v Slov. goricah, Sv. Trojica v Slov. goricah, Marija Snežna v Slov. goricah.

Prevaljsko okrožje: Prevalje, Guštanj, Kotlje, St. Danijel na Prevaljah.

Ljutomersko okrožje: Ljutomer, Mala Nedelja, Gor. Radgona, Kapela p. Slatina Radenci, Sv. Jurij ob Ščavnici, Sv. Križ pri Ljutomeru.

Ormoško okrožje: Ormož, Sv. Lovrenc v Slov. goricah, Svetinje.

PROSVETNO-ŠPORTNI TEČAJ Z. F. O. V LJUBLJANI

Tečaj je bil namenjen zastopnikom okrožij, ki so bila povabljeni, da pošljejo po 2 tečajnika. Ta omejitev se je zdela potrebna, ker bi preveliko število udeležencev zmanjšalo uspeh tečaja. Izkušnja je pokazala, da se ne more na tečaju dobro delati, ako preseže število tečajnikov 30. Udeležilo se je tečaja 26 zastopnikov okrožij. (Mariborska zveza fantovskih odsekov priredi svoj poseben tečaj.) Tečaj je trajal od ponedeljka (23. XI.) opoldne do sobote (28. XI.) opoldne. Zunanji udeleženci (23) so stanovali v novem Vajeniškem domu, kjer so imeli tudi vso oskrbo. Tu so bili tudi vsak dan v domači kapelici pri sveti maši in zvečer pri kratki pobožnosti. Tudi predavanja so se vršila v Domu in sicer v prijetni Slomškovi sobi. Predavanja so bila sledeča: Boljševiki in mi (3 ure), Naša občina (5 ur), Poslovanje (2 uri), Mladci (1 ura), Tekme (1 ura), Organizacija (1 ura), Higiena (1 ura), Samovzgoja (1 ura), Duhovne vaje (1 ura), Evharistija (1 ura), Naraščaj (1 ura). V opoldanskem odmoru so si tečajniki ogledali pod strokovnim vodstvom mestni trg, mestne gasilske naprave, mestno klavnico, tiskarno; zvečer pa so enkrat gledali lepe skiptične slike in film »Orlovski dnevi v Pragi«, drugič so se udeležili Prosvetnega večera, kjer je bilo predavanje o izseljencih.

Druga polovica tečaja je bila namenjena športnemu delu. Pri tem so se obdelale vse tiste gimnastične vaje, ki so predpogoj za pravilno športno udejstvovanje. Vse te vaje so se vršile v telovadnici športnega kluba »Planine« in pod strokovnim vodstvom tehničnega odbora »Planine«. Ob zaključku tečaja so udeleženci svoje mnenje o poteku tečaja tudi napisali. Iz teh izjav povzamem to, kar je vsem skupno in to je, da se je vsem zdel tečaj prekratek. Tudi pohvala predavateljev in vaditeljev je skupna. Dalje žele tečajniki predavanja natisnjena, kar bo ZFO

tudi v kratkem izvršila. Gotovo tudi Zveza želi, da bi čimprej bili mogoči 14-dnevni ali celo mesečni tečaji, da se čim bolj približamo šoli prosvetnega, vzgojnega in športnega dela. Tudi ta okolnost, da smo morali krajevno ločiti prosvetno-vzgojni in športni del tečaja, je prav neprijetna, ker se s tem izgublja čas. Tu nam more pomagati samo Osrednji prosvetni dom, ki ga v Ljubljani vse naše organizacije prav zelo pogrešajo. Letos smo še lahko hvaležni, da je Vajeniški dom za tako malenkostno vsoto (20 Din na dan za osebo) sprejel naše tečajnike. Zato tudi pozivamo vse naše organizirane fante, da gredo, ko pride poziv, na delo za zgraditev prepotrebne Prosvetnega doma v Ljubljani. Bog živi! C.

NAS POLOŽAJ

Tovariš iz Belgije, ki smo ga vprašali za nasvet, kako naj delamo, da dosežemo uspeh, nam je odgovoril: Opazuj! Presodi! Stori!

Prvo je torej opazovanje in poznanje položaja, v katerem živimo, šele potem bomo mogli pričeti s smotrnim delom.

Ena izmed naših nalog je tudi poznanje in reševanje socialnega položaja našega delavskega stanu, ki ga je trdota današnjega družabnega reda najbolj v živo zadela.

Bratje, pomagajte nam pri delu, da spoznamo položaj slovenskega delavca! Vsak mesec bomo naslovili na vas nekaj vprašanj, ki jih rešite in nanja odgovorite na naslov uredništva »Kres«. Dognanja bomo objavili ob času.

Za mesec januar nam odgovorite sledeče:

1. Koliko ima prebivalcev vaša župnija.
2. Koliko je od teh: a) delavcev v tovarnah in rudnikih, b) kmetijskih in poljedelskih delavcev, c) obrtnikov (ločeno za posamezne obrti).
3. Koliko je posestnikov, od teh: a) velikih, b) srednjih, c) malih.
4. Koliko je najemalnikov ali kočarjev.
5. Zasluzek delavca v tovarni, rudniku, poljedelskega delavca.
6. Koliko večjih podjetij je v vašem kraju in kakšne vrste.
7. Kdo je lastnik teh, domač človek ali tujec (pri tujcu navedite narodnost). J. J.

SV. JURIJ ob juž. žel.

Od 13. do 15. novembra 1936 smo fantje priredili krasno uspeli prosvetno-socialni tečaj. Za zaključek smo vsi člani našega odseka skupno sestavili svečano izpoved in prisego svojega hotenja ter jo prebrali na slavnostnem zborovanju 300 kmečkih fantov dne 15. novembra.

Tako smo zajeli svoj program in tako označili svoje smotre.*

* Radi obsežnosti ne moremo objaviti vse globoko zasnovane izjave v celoti, ampak podajemo iz nje le glavne misli.

Urednik.

Slovenski može in tovariši — fantje!

Danes je že jasno: mladina vstaja, mladina hoče borbe za svoje ideale. Nasproti dušecim načelom brezverstva, protinarodnosti in komunizma, postavljamo mi svoje trdnjave: trdnjavo vere, narodne zavednosti in novega, pravičnega, krščanskega družabnega reda. Naši temelji so tako močni, naša volja, graditi na njih, tako silna, da bomo zmagali, ker zmagati moramo.

Zato danes stopamo pred javnost, pred vas, slovenske krščanske može, ki ste orali ledino v preteklosti in ki jo orjete še danes; stopamo pred vas, tovariši fantje, ki se doslej še niste uprli v plug skupnosti, nekateri zaradi nerazumevanja, drugi morda zaradi negotovosti, zapeljani. Prvim kličemo zahvalo, druge vabimo k skupnemu delu.

Jasno in odločno izpovedujemo svoje misli, svoj program:

1. **Biti hočemo vsi katoliški.** Kdor se z dušo in srcem zaveže, da je naša vera edino prava, ta ne bo tega nikdar v življenju zatajil. Moško in odkrito se bo priznaval za katoličana tudi tam, kjer se mu bodo v imenu takozvane »svobode« rojali zaradi njegovega prepričanja. Vera je naš zaklad, naša moč, zato jo branimo! Odklanjamo nepoštenost, zahrbtnost, sebičnost, odklanjamo surovost in nemoralnost. Hočemo poštenosti, odkritosti, plemenitosti! Odklanjamo ljudi z dvojnim krščanstvom: enim za Cerkev, drugim za svet; ljudi, ki pravijo, da ljubijo Boga, pa delajo krivico svojemu bližnjemu, so brez srca zanj, ki ga Bog zapoveduje ljubiti.

Značajev potrebujemo, načelnih mož hočemo vzgojiti. Vemo, da je pot dolga in težka. Vestno in točno izpolnjevanje verskih dolžnosti in popolna vdanost Cerkvi, je prvi predpogoj. — Ohraniti hočemo svojo mladost čisto in jasno. Tovarišicam dekletom bodemo bratje, saj gledamo v njih bodoče žene in matere. V obrambo proti komunističnim in drugim propagatorjem nemorale jim hočemo biti odločni branilci. — Boga v naše družine, Boga v naša društva, Boga v naše časopise, je naša zahteva. Družine, društva, časopisi, ki tega ne upoštevajo, niso naši. Odklanjamo jih!

Pri vsem našem delu pa nas bo vodila krščanska ljubezen, začetek in konec pravega krščanstva: ljubezen do Boga in do ljudi, zapeljanih in nevednih.

2. **Smo in ostanemo zavedni Slovenci.** Certrta božja zapoved nas uči ljubiti svojo mater. In mi ljubimo naše slovenske matere, ki so nas v trpljenju rodile in nam vsadile v prsi zavest: Sinko, slovenskega rodu si! Tisočletni jarem Slovincem ni mogel izviti te zavesti. Na enem najvažnejših križišč v Evropi, med germanskim in romanskim valom smo vzdržali in bomo vzdržali tudi v bodoče!

Dva velika greha ležita na ramah slovenskega naroda: nesložnost in narodna nesamo-

zavest. »Složno na delo!« je klic, ki se naj razlega preko slovenske zemlje. **Mi smo ponosni**, da smo Slovenci, ponosni, da nas je rodila slovenska mati. Tujec, ki živiš od žuljev naših rok: spoštuj naš jezik ali pa proč s teboj!

Kot verni, odločni in dosledni Slovenci se zavedamo tudi dolžnosti napram naši ljubljani državi. Cilj nas vseh je velika, močna Jugoslavija v složenem sožitju slovenskega, hrvatskega in srbskega naroda, kateremu se bo, kot upamo, v doglednem času pridružil tudi bolgarski.

3. **Spoznavajmo naše socialne dolžnosti!** V današnjem kaosu, ko vihte diktatorji bajonete in seka boljševiški bič krvave rane v živo ljudsko meso v španiji in drugod, ko nad vsem tem vlada zlato tele židovskih tajnih sil, imamo mi katoličani jasno pot pred seboj. Krščanske skupnosti in pravičnosti hočemo po načelih okrožnice »Quadragesimo anno«.

»Složno na delo za Boga in narod« je naše geslo. Po tem bomo delali vedno, tudi tedaj, ko pride čas, ko sine dan, da vstane, plane kladivar, kladivar silni iz nas! Jager Jožko.

VODICE

Po zadnji letošnji prireditvi na Stadionu v Ljubljani, o kateri smo v Kresu že poročali, smo pobrali s koles zastavice in »pušeljce«, obrisali prah, ki smo ga nabrali na raznih koncih prelepe slovenske domovine v poletnih izletih ter spet obiskali društveno dvorano, ki smo jo v poletju precej zanemarjali. Z notranjim delom odseka smo pričeli v oktobru ter uvedli spet vsakonedeljske večerne sestanke od 8 do 10. Udeležujejo se jih fantje redno in zelo številno. Na njih obravnavamo društveni poslovnik, zgodovino slovenskega naroda in najmodernejšega sovražnika sv. vere, komunizem in kar je z njim v zvezi. Izrednih prilik, kakor bratov onstran meja, naših izseljencev in sličnih pa smo se spomnili z deklamacijo ali kratkim govorom. Priznati moramo, da je pri sestankih fara premalo zastopana. Vsa čast onim, ki se sestankov redno in točno udeležujejo, toda to je premalo! Mi moramo stremeti za vedno boljšim, vedno popolnejšim! Ne sme biti našega fanta-borca za preporod naše vasi, strah slabega pota ali oddaljenosti od društvene dvorane, marveč naj mu služi ta mal trud kot sredstvo in opora pri vzgoji volje in samega sebe sploh! Zato je želeli, da prihajajo fantje iz fare še številneje kot doslej!

Za tečaj okrožij, ki se je vršil v Ljubljani, je bil določen naš član, na okrožni tečaj v Domžale 6. decem. pa smo poslali dva člana. Trije člani so se udeležili tiskovnega tečaja, ki se je vršil v Kamniku 10. dec., v Groblje pa smo poslali članice dekliskoga odseka.

Zadnjih 14 dni v oktobru in prve decembra pa se je vse naše društvo z vneto pripravljalo na največji in najlepši praznik kato-

liške mladine, praznik Brezmadežne, 8. decembra. Ni nam zadostovala samo mala akademija, ali igrica, marveč smo hoteli dati celemu dnevu pečat mladinskega praznika ter smo to tudi storili. Zjutraj se je udeležilo 36 fantov z zastavo na čelu sv. maše, med katero smo prepevali ljudske pesmi in z nami vsa cerkev. Pristopili smo vsi k sv. obhajilu, kakor tudi vsi drugi fantje, ki v sprevedu sicer niso bili. Popoldne ob 2 smo imeli v cerkvi pete litanije spet z ljudskim petjem, nato pa v domu »Farno proslavo Brezmadežne«. Nastopili so igralci s Kuretovim misterijem »Bog kliče« ter z Brochtičevim: »Naša ljuba Gospa in Strelec«, pri katerih so pokazali igralci in občinstvo, da tudi kmetskemu ljudstvu ne ugaja več samo »burka in krohot« ter kaka osladna igrica, ali »ganljiva drama«, marveč je popolnoma dovzetno za povsem moderno resno igro. Fantje sami so nastopili s simbolično vajo »Morska zvezda«, ki so jo izvajali tako dovršeno in občuteno, da so jo morali na zahtevano občinstva ponoviti. Poleg tega so nastopili tudi najmlajši z zelo lepim prizorom ter dekleta z zorno deklamacijo in venčkom Marijinih pesmi. Na koncu pa se je zbrala vsa družina: fantje-mornarji, fantovski pevski zbor, otroci in dekleta ter tamburaški odsek na odru pred podobo Brezmadežne, ter je najprej mladev z slovenski noži z deklamacijo izročil vse Mariji, nato pa je ves zbor z dvorano vred zapel večnolepo »Lepa si, Roža Marija«. Bil je to nebeško lep prizor, kakor je bila vsa akademija krasna in veličastna farna proslava, saj so sodelovali pri njej vsi odseki ter vsa fara, bodisi na odru, bodisi v nabito polni dvorani kot gledalci. Soglasen sklep po proslavi je bil: Vsako leto moramo tako proslaviti ta praznik in vsako leto še lepše.

Jeraj Peter

BEGUNJE PRI CERKNICI

† Jože Mivc, rojen 16. III. 1908, † 27. XI. 1936.

Vsako leto skoraj poseže kruta smrt v vrste naših mladih fantov, — in tudi letos nam ni prizanesla. Vzela je onega, ki nam je bil najdražji, vzela nam je našega ljubljenega predsednika Jožeta.

Težka vrzel je nastala v našem katoliškem življu ob Tvoji smrti, dragi Jože! S Teboj smo izgubili najprej dobrega prijatelja in tovariša, modrega svetovalca in kačipota, a obenem tudi požrtvovalnega in nesebičnega javnega delavca.

Dragi Jože! Če pomislim, kolikokrat smo se prijateljsko sešli v Tvojo sobico, in smo v Tvoji družbi živahno razpravljali o javnih in društvenih zadevah, proučevali prilike, in kovali načrte za bodočnost, pa si Ti vselej tako premišljeno, tako modro, povedal svojo sodbo; vselej si pogodil pravo pot, tako bistro si ločil dobro od slabega, ločil zrno od plev.

In danes Tebe, dragi Jože ni več! Kolikokrat sem štel mesece in dneve, ko bo nastopil oni trenutek, da Te bom po odsluženju svoje vojaške dolžnosti spet obiskal gori v Tvoji prijetni sobici! Kako si me vabil: — pridi — težko bolan sem! — Ali ko sem prišel, da Te spet obiščem, Te zagledam — mrtvega, med jesenskimi rožami ležečega, na mrtvaškem odru! — Težko sem zveroval, da si to Ti, Jože! — Ti, ki si tolikokrat kot predsednik fantovskega odseka tako lepo govoril na fantovskih večerih, ki si nas bodril z upanjem, da pridejo našim organizacijam gotovo lepši časi nasproti. Kako si gorel navdušenja za »Orla«, s kakšnim navdušenjem si govoril na njegovih taborih in prireditvah. In vsak, kdor Te je čul, se je čudil Tvojim lepim, premišljenim in pametnim besedam! Kako Te je potrla, ko je bil Tvoj »Orel« zatrt, kako žalosten, ko je bila uničena Prosveta, in potem pohojena slovenska zastava! Ali upal si na boljše čase, in pričakal si jih! Samo škoda, da nisi pričakal povratka Tvoje ljubljene orlovske organizacije! —

Težko si zadel s svojo smrtjo Tvoje drage domače, Tvoje prijatelje in društva ter ustanove, kojih delaven član si bil! Ali, »nespamet«, kdor se upira božjim zakonom« so bile Tvoje besede še malo pred smrtjo! Res, tako je! Naj se zgodi božja volja! Lepo si živel, delaven si bil, zaslužil si plačilo, ki Ti ga svet ni dal, kojega boš pa gotovo prejel od Njega, ki Te je pogosto v življenju, in nazadnje še neposredno pred smrtjo pokrepčal za težko pot v večnost!

Jože! Prosi za nas gori v nebesih, da bomo mogli hoditi po Tvojih stopinjah dela in požrtvovalnosti, da bomo mogli od Tebe započeto delo nadaljevati, in končno mogli priti za Teboj do cilja!

Jože Mivc je bil rojen 16. III. 1908 v Begunjah na Notranjskem. Kot mlad fant se je šel učiti rokodelstva, in se pri tem nalezal jetike. Večkrat se je zdravil na Golniku in doma. Več let je potem delal kot občinski tajnik. V dobi suhih let je bil tudi on deležen težkih preizkušenj, in je mnogo trpel zaradi svojega neomahljivega prepričanja. Zadnja leta je prebil največ v postelji, ali duh je neumorno delal. Bil je zadnji dve leti predsednik fant. odseka. Sodeloval je kot tajnik pri Prosvetnem društvu, pri KA, pri JRZ in je težke tajniške posle vršil dostikrat kar ležeč v postelji. Za časa orlovskega gibanja je bil on duša in gibal orlovskega odseka. Ko je bil še bolj pri zdravju, je nastopal tudi kot igralec pri gledaliških predstavah, zlasti pa je znal lepo in navdušeno govoriti na orlovskih prireditvah in taborih. Bil je tih, a vztrajen javni delavec. Mnogo je storil zadnje leto za razdružitve občine, kar pa ni dočakal. Delal je neumorno, dokler ga ni zalotila smrt. Umrl je 27. novembra 1936.

Počivaj v miru, nepozabni Jože! Na svide-nje nad zvezdami!

Jože.

»To so bili tuji roparji, ki so vedeli, da ste imeli denar; naznanite jih županstvu v vasi.«

Žančji so dvignili ramena in hoteli pobiti s pestmi možakarja na tla; Krauwel pa jih je zadržal in opozoril, naj bodo mirni: »ker smo tu sami in se ne moremo postaviti v bran celi pristavi,« jim je svetoval.

Kleli so in preteli še nekaj časa, potem pa odšli po svoje svažnje v šupo, da bi v nekaj urah odrinili.

Wies je našel v slami svoj mošnjiček povsem nedotaknjen. Fant se je s težkim srcem plazil po dvorišču in neodločen taval med hlevi in šupami, da bi našel tistega, za katerim je hrepenelo vse njegovo bistvo.

»Ago moram videti,« je pomislil, »preden odidem oddot.« Po vseh teh dogodkih v minuli noči je hotel na vsak način še enkrat govoriti z vitko, ljubko deklico; njena slika mu je že vse jutro stala pred očmi kot čarobna prikazen: ljubka glavica, tako okrogla na tenkem, dolgem vratu in njeno napol doraslo telesce, ki je hodilo vedno tako pokonci. Tako vitka je bila v vseh svojih oblekah in njene otroške oči so zrle zaslanjano v daljavo.

Skril se je za steno in potrpežljivo čakal, kdaj bo prišla mimo. Dekle so neprestano švigale sem ter tja čez visoki, kameniti prag; prenašale so polne bakrene latvice, iz katerih se je kadilo toplo mleko in so se zopet s praznimi vračale.

Končno se je prikazala Aga, ki jo je tako težko čakal; videl je, kako je hodila počasi, ne da bi koga pogledala.

Roke je držala na hrbtu in šla otroško ponosna kakor princeza v pravljici. S plahimi, mirnimi koraki se je bližala drevsnici, ko je že zdavnaj odšla mimo, se je splazil Wies okoli hlevov, dvignil zapah z ograjnih vrat in jo našel pod leskovim grmičjem na koščku sveta, ki je bil porasel s travo.

Sedela je tam, puhala sapo v roke in odpihala puh z rože kot otrok, ki na marjetičinih lističih ugiba, kako dolgo bo še živel. Wies je obstal in jo opazoval, ni si upal pristopiti bližje.

Bila je vsa lepa in opojna, da se dolgo ni premaknil z mesta. Premišljeval je, kako bi se ji približal, da je ne bi prestrašil.

Počasi se je bližal in zašepetal, še preden ga je opazila: »Aga!« Obrnila se je, ga pogledala in mirno obsedela.

Wies je ves osupel stal ob njej, sapa mu je zastala in nič več si ni upal izpregovoriti.

Končno je še enkrat dejal: »Aga.« Aga je mirno pihala v cvetko, dokler ji ni odpihala vseh lističev in je samo gola glavica ostala v

njeni drobni roki. Spustila jo je iz rok in potem vprašujoče pogledala Wiesa, kaj neki bi ji rad povedal.

»Aga, sinoči si prišla in me svačila pred tatovi, to je bilo zelo lepo; dobra si,« je tiho in počasi izpregovoril »jaz pa sem bil tako utrujen in zaspan in, ko si ti stala ob meni, sem mislil, da so vse to samo lepe sanje.«

Ni poslušala, kaj ji je govoril, odprla je svoja mehka, srčasta usta in vprašala:

»Ti si od tam doma, kot moj oče. Povej mi kaj o vaših krajih.«

Udobno se je zleknila v mehko travo, da bi lažje poslušala njegovo pripovedovanje.

Wies je zmeden obstal in ni vedel, kaj bi; vendar mu je bilo tako lepo in dobro pri srcu. Vesel je bil, da ga je ogovorila, radoval se je njegovega prijaznega vprašanja.

In pričel ji je pripovedovati o svojem domu, o velikih pašnikih in kruguljčkih, o svoji materi in sestri Lidi, o kmetih na vasi in lepi zimi ter žalostno končal z zgodbo o Ricku, svojem najboljšem prijatelju, »ki je sedaj mrtev.« Opazil je, kako deklica vneto poslušala in zre v njegove ustnice. Pri njegovih zadnjih besedah pa je tiho zajejala. Vse ji je moral povedati o Ricku, ki ga je tukaj umorilo sonce.

»Ali še živi njegova mati?« je vprašala Aga.

»Da, živi!«

»Gotovo misli sedaj, da ga bo kmalu zopet videla? Ima kakšno sestro? Ali ga ima Lida rada in težko čaka, da bi se vrnil?«

»Da, da!« je odvrnil Wies.

»Pa se ne bo več vrnil domov in ti boš moral vsem njegovim sporočiti žalostno vest?«

Oba sta umolknila.

Potem je počasi in lahno pričela pripovedovati o svojem življenju: da je tu sama z očetom in bega vsak dan po velikem dvorišču med samicami neznanci ter pase gosi. O vsaki svoji beli ptici je povedala, kako ji je ime in še mnogo čudovitih stvari.

»Le čemu presediš po cele večere s svojim očetom?«

»Oče je tudi ves dan sam in dolgočas mu je pri ovcah. Zato zvečer rad kvarta.«

»Ali tudi ti rada kvartaš, Aga?«

»Da, radi očeta.«

»Za kaj igrata?«

»Za denar.«

»Mar dobiva vedno oče?«

»Rada mu pustim, da dobi.«

»In če izgubiš?«

»Mu plačam s svojim zaslužkom.«

»Če pa oče izgubi?«

»Oče nikoli ne plača, nima denarja. Kadar spet izgubim, prištejem njegovo izgubo.«

»Kaj pa, ko vse izgubiš in mu nimaš z ničemer več plačati?«

»Potem igrava za udarce. Če dobim, ozmerjam očeta, udariti si ga ne upam. Toda če izgubim, me pošteno natepe, ker bi sicer denar skrivala in ga obdržala zase, pravi, in bi potem vedno igrala za bunke.«

»Kam pa dene tvoj oče ves denar?«

Aga ga je dobrodušno pogledala, odgovoriti pa mu ni hotela.

Pripovedovala mu je še o svoji materi, Quélinu in o nekem zlobnem kravjem pastirju, ki ji je prizadejal že mnogo hudega in si je vse dovolil zato, ker je bil močnejši.

Wies je sedel in poslušal, ko je Aga že zdavnaj nehala pripovedovati. Zelo je bil ogorčen radi grdega Subbelovega početja. Zasmililo se mu je ubogo dekletce, ki je vsa šibka in predana slonela pred njim v travi.

Hipoma je brez premišljevanja in oklevanja snel z vratu mošnjo in vrgel v Agino naročje nekaj srebrnjakov, da so srebrno zažvenketali.

Nato je kot zločinec planil pokonc in zbežal, ne da bi se ozrl še enkrat po dekletu.

Vesel je bil sam sebe.

Sedaj lahko izgublja pri igrah in dolgo ne bo dobila od očeta udarcev,« je premišljal.

»Prekleti Sjob Subbel,« je klel in bežal, »ki pretepa dekle, ko mu ne more več dajati denarja; vse kar dobi pa zapije!«

Potem se je jel sramovati svojega neumnega usmiljenja. No, če bi za to izvedeli njegovi tovariši!

»Le čemu se prepuščam takim otročarijam?« Sedaj pa je vse končano in tega se je veselil.

Žančji so še vedno stali na dvorišču, niso vedeli ne kod ne kam in so se prepirali.

»Zena mi sploh ne bo verjela, če ji bom dejal da so mi denar ukradli,« je tožil Sieper, »kupiti sva hotela prašiča, da bi imeli meso to zimo.«

»Meni se godi še slabše,« je stokal Sneyer, »vso najemnino je vzel zlodej. Kastele čaka samo še tega, da se vrnem domov, potem nas bo postavil na cesto z vso šaro vred.«

Pinne pa je sedel in se na ves glas smejal tožbam:

»Saj vrešcite kot polite kure, fantje!«

»In ti, Stanoke,« se je norčeval Sieper, »nevesta se ti bo gotovo smejala. Le s čim si bosta kupila posteljo, blazino, mizo in stol za svojo poroko?«

»Ha, ha,« se je smejal Pinne, ki so ga tudi okradli, »ničesar ne bova kupila, pa se bova vseeno vzela.«

»Čujte,« je dejal Krauwel, »koliko vas je bilo okradenih? Kaj naj storimo? Brez denarja ne moremo domov. Počakajmo do jeseni, da bomo še repo pullili.« (Dalje prih.)

Iz uprave. Kres je postal zapovedano glasilo za člane Zveze fantovskih odsekov in se bo zato število njegovih naročnikov znatno zvišalo. Da bo dopošiljanje lista takoj v začetku v redu, prosimo, da takoj, kakor hitro prejmejo prvo številko, sporočite morebitne spremembe. Radi hitrejšega poslovanja sporočajte vse kar zadeva pošiljanje in naročnino Kresa upravi Kresa v misij. tisk. p. Domžale

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

L J U B L J A N A

MIKLOŠIČEVA CESTA 6 (v lastni palači)

OBRESTUJE HRANILNE VLOGE PO
NAJUDGODNEJŠI OBRESTNI MERI

NOVE VLOGE:

VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE OBRESTUJE PO 3%

Domača slovenska zavarovalnica je
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovl cesti

Telefon 25-21 in 25.22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.